

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2119105

VÚC A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

2010

Peter Kratochvíla, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

VÚC A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Diplomová práca

Študijný program:	Manažment rozvoja vidieckej krajiny a vidieckeho turizmu
Študijný odbor:	3.5.5 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra práva
Školiteľ:	JUDr. Lucia Palšová, PhD

Nitra 2010

Peter Kratochvíla, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Peter Kratochvíla vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „VÚC a ochrana životného prostredia“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 25.4.2010

Peter Kratochvíla

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pani JUDr. Lucii Palšovej, PhD za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

V Nitre 25.4.2010

Peter Kratochvíla

Abstrakt

Kratochvíla Peter: VÚC a ochrana životného prostredia. – Slovenská Poľnohospodárska Univerzita v Nitre. Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja; Katedra práva. – Vedúci práce: JUDr. Lucia Paľšová, PhD. – Nitra: FEŠRR, 2010, 67s.

Cieľom predkladanej diplomovej práce bolo zhodnotiť stav odvádzania odpadových vôd a rozvoj verejných kanalizácií na území nitrianskeho VUC. Práca je tematicky rozdelená do štyroch kapitol. V prvej kapitole je rozobraný súčasný stav problematiky z pohľadu viacerých odborníkov. V kapitolách cieľ a metodika sú rozpracované čiastkové ciele práce a metódy použité na dosiahnutie cieľov. Kapitola vlastná práca je zameraná na prezentáciu zistení ohľadom stavu odvádzania odpadových vôd a rozvoja verejných kanalizácií. V tejto kapitole sú uvedené aj možnosti získania peňazí z fondov EÚ. Súčasťou práce je aj vypracovaná žiadosť na nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov.

Kľúčové slová: odpadová voda, kanalizácia, operačný program, životné prostredie, ochrana životného prostredia

The aim of this diploma thesis was to evaluate the status of wastewater and sewerage development in the territory of Nitra VUC. The work is thematically divided into four chapters. The first chapter is analyzed the current state of the problem from the perspective of several experts. Chapters objective and methodology are developed targets and work methods used to achieve the objectives. Chapter's own work focuses on presenting findings on the status of sewage and sewerage development. This chapter also mentioned the possibility of obtaining money from the EU funds. The thesis also developed an application for non-repayable financial contribution from the Structural Funds.

Key words: sewage, sewerage, operation program, environment, environmental protection

OBSAH

Obsah

Zoznam tabuliek	7
Zoznam použitých skratiek a označení	8
Úvod	9
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	11
1.1 Environmentálna politika	11
1.2 Vymedzenie pojmu životné prostredie	16
1.3 Ochrana životného prostredia	17
1.4 Legislatíva v oblasti životného prostredia	24
2 Cieľ práce	30
3 Metodika práce	31
4 Výsledky práce	33
4.1 Právna úprava v oblasti verejných kanalizácií	33
4.2 Inštitucionálne zabezpečenie ochrany životného prostredia.....	37
4.2.1 Organizačná štruktúra KÚŽP Nitra	38
4.3 Závazky v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd vyplývajúce z členstva v Európskej únii	39
4.4 Charakteristika skúmaného územia	44
4.5 Súčasný stav odvádzania a čistenia odpadových vôd v Nitrianskom kraji.....	45
4.6 Finančné potreby na zabezpečenie rozvoja verejných kanalizácií.....	50
4.7 Zásady europrojektov	51
4.8 Návrhy a odporúčania.....	52
Záver	53
Zoznam použitej literatúry	54
Prílohy	57

ZOZNAM TABULIEK

Tab. 1	<i>Štruktúra územno-správneho usporiadania Nitrianskeho VÚC.....</i>	s.45
Tab. 2	<i>Stav odkanalizovania obcí podľa počtu obyvateľov v NSK</i>	s.46
Tab. 3	<i>Stav odkanalizovania NSK podľa počtu odkanalizovaných obcí.....</i>	s.46
Tab. 4	<i>Počet realizovaných projektov týkajúcich sa rozvoja VK.....</i>	s.48
Tab. 5	<i>Počet obyvateľov napojených na VK za okresy NSK v rokoch 2006- 2010 ..s.</i>	48
Tab. 6	<i>Objem investícií do rozvoja VK za roky 2006-2010</i>	s.49
Tab. 7	<i>Objem finančných prostriedkov vodárenských spoločností</i>	s.49

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK A OZNAČENÍ

ČOV – čistiareň (čistička) odpadových vôd

EHS – Európske hospodárske spoločenstvo

EO – ekvivalentné obyvateľstvo

KÚ ŽP – Krajský úrad životného prostredia

NFP – nenávratný finančný príspevok

NSK – Nitriansky samosprávny kraj

TUR – trvalo udržateľný rozvoj

VK – verejné kanalizácie

VV – verejný vodovod

ZoES – Zmluva o Európskom spoločenstve

Príroda sa podriaduje sama tomu, kto jej je podriadený.

(Francis Bacon)

ÚVOD

Človek na začiatku svojej existencie životné prostredie výraznejšie neovplyvňoval, žil v súlade s ním. Jeho vplyv sa začal prejavovať s rozvíjajúcim sa poľnohospodárstvom a s prvými výrobami. Zásahy neboli veľmi rozsiahle, nedochádzalo k narušeniu rovnováhy v prírode. No po celé stáročia človek bezstarostne kľčoval lesy, zanášal prírodu odpadkami, do atmosféry vypúšťal jedovaté plyny, lovil a zabíjal voľne žijúce druhy zvierat, bez toho aby si uvedomoval aké to môže mať následky. Proces devastácie životného prostredia vyvrcholil v posledných desaťročiach 20. storočia do globálneho ohrozenia základných podmienok existencie človeka aj biosféry. Znečistený vzduch, nedostatok pitnej vody, kontaminácia pôdy, jadrové znečistenie. Veľkým nebezpečenstvom sú rozsiahle ekologické katastrofy. Vlastným spôsobom života človek vážne narušil rovnováhu v prírode a naštartoval tak procesy, ktoré by v budúcnosti mohli mať následky pre všetok život na Zemi.

Zatiaľ čo v minulosti mali problémy v životnom prostredí len lokálny charakter, dnes ľudstvo stojí pred riešením globálnych problémov. Starostlivosť dobrého hospodára o svoje prostredie v minulosti sa dnes stáva starostlivosťou založenou na poznatkoch mnohých vedeckých disciplín. Jej teoretickú základňu tvorí environmentalizmus. Kým environmentalizmus vytvára náhľady na svet, skúma jeho všeobecné princípy a zákony, určuje spôsoby zosúladovania vzťahov prírody a človeka ako jej súčasť, jeho zásady správania sa a hodnotovú diferenciáciu, environmentalistika navrhuje a realizuje koncepcné, legislatívne, organizačné, investičné, výchovno-vzdelávacie a ďalšie opatrenia. Vytvára hodnoty a zisk, nové pracovné príležitosti, novú kultúru a hlavne trvalo udržateľné podmienky pre rozvoj a život.

Odpady vznikajú prakticky pri každej ľudskej činnosti, vo výrobnej i spotrebiteľskej sfére. Ich vznik a hromadenie predstavuje výrazný zásah do životného prostredia, hlavne kvality vody a pôdy. Správne nakladanie a hospodárenie s odpadmi sa preto stáva rovnako dôležitou otázkou ako je zabezpečenie základných ľudských potrieb.

Výsledkom veľkého množstva ľudských aktivít je aj produkcia odpadových vôd. Tieto sú odvádzané do recipienta. Recipient je vodný útvar do ktorého sú odpadové vody

odvádzané. Funkciu recipienta spĺňajú najčastejšie povrchové vody - rieky, potoky, jazerá, moria. Zhoršenie kvality vody recipienta v dôsledku vypúšťaných odpadových vôd obmedzuje, resp. znemožňuje jeho ďalšie využívanie. Odpadové vody vypúšťané do tokov menia fyzikálne, chemické a biologické vlastnosti vody v toku, no najčastejšie je výsledný efekt zhoršenia kvality vody dôsledkom kombinácie uvedených vlastností.

"Trvalá udržateľnosť neznamena, že sme zdedili Zem od našich rodičov, ale znamena, že sme si ju požičali od našich detí." V zmysle tohto hesla by mali sa mali prijímať opatrenia na záchranu životného prostredia už dnes a nie v budúcnosti. Ľudia si musia uvedomiť, že sú závislý od svojho životného prostredia, preto by ho mali zveľad'ovať a chrániť.

1. PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

1.1 ENVIRONMENTÁLNA POLITIKA

Podľa **Zeleného, J. (1999)** je **environmentálna politika** je súbor koncepcií, stratégií a taktík ako aj konkrétnych metód a spôsobov na riešenie environmentálnych problémov. Jej základom je súhrn predstáv rôznych subjektov politického systému o prioritách a spôsoboch riešenia jednotlivých otázok ochrany životného prostredia, racionálneho hospodárenia s prírodnými zdrojmi a ich ochrany a nastoľovanie vzťahov rovnováhy medzi ľudskými činnosťami a prírodou. Vznik environmentálnej politiky je výsledkom rozpoznania nepriaznivých dôsledkov ľudských činností na životné prostredie a prírodné zdroje. Tieto už majú rozmer nielen lokálny a regionálny, ale nadobúdajú rozmery globálne.

Environmentálna politika (tiež ekologická politika, ekopolitika, politika životného prostredia) je súhrn predstáv, koncepcií, stratégií, cieľov a zásad politických, hospodárskych resp. záujmových subjektov (napr. vlády, verejnej správy, vedenia firmy) vyjadrujúci ich:

- postoj k životnému prostrediu,
- reakciu na problémy životného prostredia,
- vôľu riešiť tieto problémy,
- spôsob dosiahnutia rovnováhy medzi uspokojovaním ľudských potrieb a reprodukčnej schopnosti prírody .

Košičiarová, S. a kol. (2002) uvádza, že **environmentálna politika** je reakciou na sociálne, prípadne na sociálno-ekologické problémy. Jej základom je súhrn vízií rôznych subjektov politického systému o prioritách a spôsoboch riešenia jednotlivých otázok ochrany ŽP, racionálneho hospodárenia s prírodnými zdrojmi a nastoľovanie vzťahov rovnováhy medzi ľudskými činnosťami a prírodou; vo svojom autentickom význame je cieľavedomou a systematickou činnosťou vlády a celej verejnej správy

Environmentálna politika štátu vychádza z pragmatického chápania životného prostredia ako stavu krajiny, v ktorej sa realizuje činnosť súčasne všetkých odvetví a ktoré synergicky v danom čase a priestore vplyvajú na stav krajiny, zdravie obyvateľstva a ostatné ukazovatele udržateľného rozvoja. Ich priaznivý stav nie je odvetvovým, ale celospoločenským nadodvetvovým záujmom. Zvyšovanie environmentálneho vedomia

vyžaduje také riadenie spoločenského rozvoja v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, ktoré zabezpečí koordináciu vedeckých, výskumných, vzdelávacích, osvetových, riadiacich, plánovacích, projekčných až realizačných činností. Pred nami stojí významná úloha, ktorá by napomohla odstrániť disharmóniu medzi vzdelávaním pre životné prostredie na rôznych školách a potrebami, a to dôkladná analýza potreby počtu a zamerania odborníkov vo sfére životného prostredia.

Environmentálna politika Európskej únie je postavená na princípoch:

- priblížiť sa k **trvalo udržateľnému rozvoju** – ako k východisku pri riešení globálnych environmentálnych problémov.
- **zapojenie širokej verejnosti** – V EÚ je všeobecným trendom zapájať verejnosť do rozhodovacieho procesu v stále väčšej miere. Verejnosť je informovaná o príprave právnych predpisov alebo programov, ktoré môžu mať vplyv na životné prostredie a je prizývaná k ich pripomienkovaniu. Na Slovensku bol prístup verejnosti k informáciám o životnom prostredí od roku 1998 upravovaný zákonom, ktorý ale bol po prijatí horizontálneho „infozákona“ zrušený.
- **princíp prevencie** – pri väčších investíciách, stavbách, atď. je povinné posúdiť vplyv pripravovanej investície na životné prostredie. Takéto štúdie sú podložené konkrétnymi údajmi a prognózami. Najnovším trendom je posudzovanie vplyvu pripravovaných právnych predpisov a strategických dokumentov na životné prostredie.
- **princíp maximálnej eliminácie škôd priamo pri zdroji** – škody spôsobené na životnom prostredí (napr. emisie) je potrebné eliminovať už pri zdroji, a keď to nie je možné, škodlivý vplyv treba v čo najväčšej miere minimalizovať.
- **princíp „znečisťovateľ platí“** – náklady na prevenciu vzniku škôd a na odstránenie znečistenia platí ten, kto znečistenie spôsobil. Realizuje sa to prostredníctvom tzv. environmentálnych daní a poplatkov. Poplatky sú odvádzané ako kompenzácia buď za vypúšťanie škodlivín (napr. emisií, hluku, odpadovej vody) alebo za výrobu environmentálne škodlivých výrobkov (umelé hnojivá, postreky, pohonné hmoty).
- **integrácia požiadaviek ochrany životného prostredia do politiky ostatných odvetví** – pri zostavovaní plánov rozvoja ostatných sektorov (priemysel, poľnohospodárstvo, atď.) sú zohľadnené princípy environmentálnej politiky.

Noskovič, J. (2003) charakterizuje **environmentálnu politiku** ako koncepčné riešenie environmentálnych problémov vo vymedzenom priestore (v podniku, obci, okrese, kraji, štáte až na celom svete) v určitom čase, pričom sa člení na sektory. Základom environmentálnej politiky je súhrn predstáv rôznych subjektov politického systému o vážnosti ekologických problémov, o prioritách a spôsoboch riešenia jednotlivých otázok životného prostredia, úsporného hospodárenia s prírodnými zdrojmi a ich ochrany.

Základným koncepčným dokumentom štátnej environmentálnej politiky SR sa v roku 1993 stala *Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky*. Stratégia vychádza zo zhodnotenia environmentálnej situácie v Slovenskej republike a vo svete, teda z určitých vnútorných a vonkajších podmienok, objektivizovaných v medzirezortnom pripomienkovom konaní, odborníkmi, miestnymi orgánmi štátnej správy, inštitúciami a združeniami občanov. Pod vnútornými podmienkami išlo o celkový zhoršený stav životného prostredia SR a jeho nežiadúci vplyv, najmä na vek a zdravie ľudí. Pod vonkajšími podmienkami sa chápal stav životného prostredia v Európe i v globálnom meradle, vývoj starostlivosti o životné prostredie v okolitých štátoch, na úrovni európskych i svetových integračných zoskupení, hlavne v rámci OSN a Európskej únie.

Stratégiu určuje nasledovných **5 odvetvovo orientovaných priorít** na celé obdobie jej platnosti:

- ochrana ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami a globálna environmentálna bezpečnosť;
- zabezpečenie dostatku pitnej vody a zníženie znečistenia ostatných vôd pod prípustnú mieru;
- ochrana pôdy pred degradáciou a zabezpečenie nezávadnosti potravín a ostatných výrobkov;
- minimalizácia vzniku, využívanie a správne zneškodňovanie odpadov;
- zachovanie biologickej rôznorodosti, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov a optimalizácia priestorovej štruktúry a využívania krajiny.

Celkove 162 cieľov Stratégie štátnej environmentálnej politiky a na ne nadväzujúcich programov, projektov a opatrení environmentálnej politiky SR možno zhrnúť do 4 blokov:

I. blok - environmentálna politika v ochrane ovzdušia, vôd a pred rizikovými faktormi, v jadrovej bezpečnosti a odpadovom hospodárstve (environmentálnej bezpečnosti),

II. blok - environmentálna politika v ochrane prírody a krajiny, územnom rozvoji, ochrane a využívaní horninového prostredia, pôdy a lesa,

III. blok - environmentálna politika v ekonomike,

IV. blok - environmentálna politika vo výchove, vzdelávaní, verejnej informovanosti, organizácii, riadení a koordinácii starostlivosti o životné prostredie.

Pre prehľadnosť, možnosť zvýšenej kontroly a lepšiu aplikáciu vo vzťahu k existujúcim štruktúram sa ciele začleňujú do 10 sektorov (pre potreby tejto diplomovej práce uvádzam bližšie špecifikované ciele iba u relevantného sektora):

- sektor A - *OCHRANA OVZDUŠIA A OZÓNOVEJ VRSTVY*,
- sektor B - *OCHRANA A RACIONÁLNE VYUŽÍVANIE VÔD*,

1. Zníženie množstva znečisťujúcich látok vo vypúšťaných vodách až na prípustnú, limitovanými hodnotami určenú mieru budovaním ČOV, vrátane malých ČOV, kanalizácií, zvýšenie vysokoefektívnych metód čistenia (biologické, chemické) pri preferovaní rozostavaných ČOV resp. tam, kde nie je možné odstrániť enormné znečistenie vôd pri ich vzniku (napr. komunálna sféra), zníženie rozdielu medzi množstvom odoberanej a vypúšťanej vyčistenej vody na minimum.

2. Minimalizovanie až zákaz používania podzemných vôd na hospodárske účely tam, kde odbery podzemných vôd môžu byť nahradené odbermi povrchovej vody s výnimkou potravinárskeho a farmaceutického priemyslu, napájania hospodárskych zvierat a využívania geotermálnych vôd.

3. Zavedenie opatrení (zalesňovaním a inými pozemkovými úpravami, zdržami, rybníkmi ...) na podporu zadržievania vody a spomalenie odtoku najmä z povodí deficitných oblastí.

4. Zvedenie opatrení a zníženie spotreby pitnej vody na úroveň priemeru štátov EÚ, najmä zavedením jej merania, minimalizovaním strát vody vo vodovodnej sieti a racionálnejším hospodárením u spotrebiteľov, sprísnenou kontrolou potenciálnych príčin havárií a ďalšími preventívnymi opatreniami zameranými na výrazné zníženie havárií.

5. Zavedenie opatrení na zníženie znečistenia vodných tokov v IV. - V. triede čistoty, vytvorenie podmienok a zavedenie systému na ich revitalizáciu, celkové zníženie znečistenia vodných tokov aj v II. - III. triede čistoty o jednu tretinu (okrem ČOV a kanalizácií).

6. Realizácia environmentálneho programu v povodí Dunaja.

7. Dotvorenie uceleného moderného systému právnych predpisov o ochrane a racionálnom využívaní vôd porovnateľného a harmonizovaného s právom štátov EÚ a ich zavedenie do praxe.

8. Vyšpecifikovanie a eliminovanie príčin znižovania kvality podzemných vôd s vybudovaním indikačných systémov, efektívnejšie využívanie spolupôsobenia zdrojov podzemných a povrchových vôd.

9. Zmenšenie množstva a druhov karcinogénnych, teratogénnych, mutagénnych a ďalších škodlivých látok vo vode (polychlórované bifenyly, dusičnany, dusitany, ťažké kovy, polyaromatické uhľovodíky), na vopred stanovenú prípustnú mieru.

10. Dobudovanie komplexného monitorovacieho a informačného systému SR - ČMS Voda.

11. Uplatňovanie zvýšenej ochrany a racionálneho využívania vodných zdrojov oceňovaných aj podľa ich environmentálnej hodnoty a verejnoprospešnej funkcie.

- sektor C - *ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO*,
- sektor D - *RIZIKOVÉ FAKTORY A JADROVÁ BEZPEČNOSŤ*,
- sektor E – *STAROSTLIVOSŤ O PRÍRODU, KRAJINU A ÚZEMNÝ ROZVOJ*,
- sektor F - *OCHRANA A RACIONÁLNE VYUŽÍVANIE HORNINOVÉHO PROSTREDIA, PÔDY A LESA*,
- sektor G - *EKONOMIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA*,
- sektor H - *ENVIRONMENTÁLNA INFORMATIKA A MONITORING*,
- sektor I - *ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA, VZDELÁVANIE A PROPAGÁCIA*,
- sektor J - *ORGANIZÁCIA A RIADENIE STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE*,

Zdroj: www.enviro.gov.sk

Vybíralová, J., Füzyová, L. (2001) píše, že **environmentálna politika** je usmerňovanie správania spoločnosti v súlade s ekologickými ideami a zákonitosťami. Strategickým cieľom environmentálnej politiky je zachovanie podmienok a foriem života na Zemi. Jedine podriadenie všetkých ostatných činností tomuto cieľu môže viesť k zabezpečeniu tzv. trvale udržateľného rozvoja spoločnosti. Činnosť „ochrana a tvorba životného prostredia“ neprodukuje žiaden hmotný výstup, ktorým by sa ŽP dalo chrániť a tvoriť. Takýto charakter majú predovšetkým hospodárske činnosti, ktoré konkrétne spôsobujú problémy ŽP a trvale naň vplývajú. Preto ochranu a tvorbu ŽP možno

uskutočňovať len cez vplyvanie na hospodárske činnosti, aby tie nespôsobovali problémy ŽP. Environmentálna politika znamená teda vytvorenie platformy na trvalé presadzovanie ekologických ideí do praxe všetkých ostatných odvetví.

1.2 VYMEDZENIE POJMU ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

V súčasnosti bolo vymedzených viacero definícií životného prostredia, tak domácimi ako aj zahraničnými autormi. Medzi prvé definície vymedzujúce termín životného prostredia patrí definícia prijatá na konferencii UNESCO v 1967 pochádzajúca od nórskeho profesora biológie S. Wika, podľa ktorého je životné prostredie časť sveta, s ktorou je človek vo vzájomnej interakcii, t.j. ktorú používa, ovplyvňuje a ktorej sa prispôsobuje. Druhú definíciu vymedzila Deklarácia o životnom prostredí z roku 1972 uvádza **Gábriš, L. a kol.(1998)**

Gábriš, L. a kol.(1998) ďalej uvádza, že životné prostredie je také prostredie, ktoré umožňuje základné prejavy a funkcie života organizmu. Je to vonkajší svet organizmov, s ktorým majú organizmy vzájomné vzťahy. Každý organizmus má svoje prostredie, v ktorom vzniká a vyvíja sa. Bez prostredia organizmus nemôže existovať.

Noskovič (2005) uvádza, že životné prostredie vo všeobecnosti chápeme ako zložitú sústavu vzťahov človeka, v ktorom sa vyvíja a realizuje život ľudskej spoločnosti. Životné prostredie je také prostredie, ktoré umožňuje základné prejavy a funkcie života organizmu. Je to vonkajší svet organizmov, s ktorým majú vzájomné vzťahy a interakcie. Každý organizmus má svoje prostredie, bez ktorého nemôže existovať. V tomto prostredí vznikol, vyvíja sa a rozmnožuje. Životné prostredie majú rastliny, živočíchy a človek.

Podľa **Stredňanského, J. (2002)** je životné prostredie miesto, v ktorom sa realizuje pôsobenie všetkých vonkajších a vnútorných činiteľov v takej miere, že umožňuje živému organizmu toho istého druhu v tomto prostredí žiť, vyvíjať sa a rozmnožovať. To znamená, že je to špecifický priestor poprepájaný väzbami medzi biotickými a abiotickými zložkami reprezentovanými organizmami, ktoré v ňom žijú.

Pucherová, Z. (2008) považuje za dôležité pri definovaní životného prostredia charakterizovať, komu má toto prostredie slúžiť. Z toho dôvodu rozlišuje dva základné pohľady na definovanie životného prostredia – biocentrický a antropocentrický. Biocentrický prístup k životnému prostrediu je označovaný z pohľadu prírody. Príroda a človek sú súčasťou životného prostredia, človek je objektom životného prostredia.

Životné prostredie sa však najčastejšie označuje z pohľadu človeka a spoločnosti – antropocentricky, podľa ktorého príroda slúži človeku a tvorí jeho životné prostredie. Človek je aj objekt aj subjekt životného prostredia.

Lopušný, J. (1999) v ekonomickej terminológii definuje **životné prostredie** ako verejný statok, ktorý nikto nevlastní, a preto sa jeho úžitky nesprostredkovávajú trhom. Pre takýto stav je typické, že prírodné zdroje sú hospodárskou sférou nadmerne čerpané a degradované. Znečisťovanie ŽP je vnášanie takých fyzikálnych, chemických alebo biologických činiteľov do ŽP v dôsledku ľudskej činnosti, ktoré sú svojou podstatou alebo množstvom cudzorodé pre dané prostredie. Poškodzovanie ŽP je zhoršovanie jeho stavu znečisťovaním alebo inou ľudskou činnosťou nad mieru ustanovenú osobitnými predpismi.

Košičiarová, S. a kol. (2002) uvádzajú, že **životným prostredím** je tá časť sveta, s ktorou je človek v interakcii, t. j. používa ju, ovplyvňuje a ktorú si prispôsobuje. **Ochrana ŽP** z právnoteoretického hľadiska predstavuje ľudskú aktivitu, ktorá smeruje k udržaniu želateľnej kvality ŽP človeka.

Balcar, B. (1994) sa o vzťahu človeka ku krajine vyjadril, že čím viac ľudí žije na svete, tým viac človek prispôsobuje povrch Zeme vlastným potrebám. Zdá sa to byť až neuveriteľné, že behom pár storočí človek vničil zo zemského povrchu 2/3 lesov. Nebolo to len z dôvodu potreby dreva ale predovšetkým preto, aby zalesnené plochy premenil na polia, pastviny, sídliská, diaľnice, letiská a pod. Atak z 500 mil. hektárov pôdy spravil neplodné púšte, pretože ich vydal napospas erózii. Zabudol, že lesy sú veľmi dôležitým zdrojom kyslíka, že v lesoch sú vytvorené ekosystémy pre celý rad živočíchov a rastlín.

Söderbaum, P. (2000) sa vyjadril, že **životné prostredie** je prostredie človeka, resp. tá časť sveta, s ktorou je človek vo vzájomnej interakcii, ktorú používa, mení a prispôsobuje sa jej.

1.3 OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Gábriš, Ľ. (1998) uvádza, že ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie a poškodzovanie obmedzuje alebo odstraňuje. Ochrana životného prostredia sa delí na:

- a) Všeobecnú ochranu prostredia – ochrana ovzdušia, pôdy, vody, lesa, atď.,
- b) Špeciálnu ochranu prírody – rastliny, živočíchy, chránené územia,
- c) Ochranu kultúrnych pamiatok – historické, umelecké, kultúrne diela.

Ochranou životného prostredia sa zaoberá **environmentalistika**. Je to aplikovaná časť ekológie a zahŕňa súbor vonkajších faktorov (fyzikálnych, chemických, biologických, sociálno-kultúrnych), ktoré na človeka pôsobia a ktorým sa prispôbuje. Je to veda o životnom prostredí človeka, ktorá sa zaoberá nie len skúmaním príčin a analyzovaním základných javov, prvkov a ich väzieb v životnom prostredí, ale aj možnosťami predchádzať určitým negatívnym javom a možnosťami riešenia vzniknutých situácií. Možnosti riešenia environmentálnych problémov veľakrát vychádzajú zo samotných príčin ich vzniku uvádza **Lorko, M. (2006)**.

Šteffek, J. a kol., (1993) vo svojom Terminologickom slovníku ekológie a environmentalistiky píše, že environmentalistiku by sme mali chápať buď ako interdisciplinárnu náuku o životnom prostredí alebo ako technológiu životného prostredia. V inej publikácii autor environmentalistiku definuje ako odbor zaoberajúci sa vzťahmi a procesmi medzi všetkými druhmi ľudskej činnosti a prostredím, v ktorom sa tieto činnosti realizujú.

Toto chápanie pojmu environmentalistika komentoval **Ružička, M. (1996)**, že nevýhodou takéhoto chápania pojmu **environmentalistika** je jeho ohromná šírka. Šírka týchto definícií vedie, samozrejme, aj k širokým súvislostiam, ktoré by mali nevyhnutne zmeniť existujúcu hierarchiu vzťahov ekológia-environmentalistika. V zmysle týchto širokých definícií by bola napr. aplikovaná ekológia jedným z odborov environmentalistiky, kým niektoré iné odbory ekológie by do environmentalistiky nebolo možné zaradiť. Vari jedinou výhodou široko koncipovanej environmentalistiky je jej využitie v rámci environmentálnej výchovy ako všeobecného prehľadu problematiky životného prostredia a ekológie. Len z tejto pozície výchovy, nevyhnutnosti poskytnúť v malom rozsahu ucelený pohľad na problémy životného prostredia sa môžeme pozeráť na environmentalistiku ako na náuku o životnom prostredí. Aj keď sa teda kryštalizovalo, že environmentalistika sa zaoberá problematikou životného prostredia v celej jeho šírke.

Ladomerský, J. (1998) napísal, že by bolo treba jednoznačnejšie definovať **environmentalistiku** ako multidisciplinárny odbor, zameraný na environmentálne hodnotenie jednotlivých antropogénnych činností súvisiacich s výrobou a spotrebou a na

návrhy riešenia minimalizácie vrátane technológií čistenia a technicko-organizačných opatrení, ich negatívnych dôsledkov na životné prostredie a zdravie človeka. V tom je, na rozdiel od širokej definície environmentalistiky, zdôraznený jej význam v prevencii znečisťovania životného prostredia.

Ladomerský, J. (1998) vo svojom článku ďalej uvádza **environmentalistika**, ako multidisciplinárny odbor, je pri podrobnejšom opise zameraná nielen na zisťovanie znečisťovania prostredia, ktoré predstavuje nežiaduce zmeny fyzikálnych, chemických alebo biologických vlastností vody, vzduchu a pôdy, environmentálne hodnotenie jednotlivých antropogénnych činností, ale aj na obmedzovanie znečisťovania životného prostredia plynými, kvapalnými a tuhými odpadmi, hlukom a odpadovým teplom, ako aj na ďalšie technické a organizačné riešenia minimalizácie negatívnych dôsledkov antropogénnej činnosti na životné prostredie a zdravie človeka. **Environmentálne inžinierstvo** znamená inžiniersky prístup k riešeniu environmentálnych problémov a ekologickej kvality (výroby, výrobkov, odpadov a prostredia). Prístup k hodnoteniu vplyvov antropogénnej činnosti na životné prostredie a zdravie človeka, navrhovanie environmentálnych projektov, prístup k úpravám existujúcich výrobných sietí s cieľom znižovania ich negatívnych dôsledkov na životné prostredie a sanáciám starých zariadení vychádza práve z pochopenia environmentálnych požiadaviek, poznania princípov a možností jednotlivých činností. Inžiniersky prístup sa vyžaduje aj pri posúdení aktuálnej environmentálnej situácie podniku vrátane analýz výsledkov biotického a abiotického monitoringu okolia podniku a pri presadzovaní vyššej úrovne environmentálneho manažmentu ako vyžaduje momentálna legislatíva. Klasifikovaný odhad nákladov na dosiahnutie nadštandardnej úrovne ochrany životného prostredia sa musí potom vyvážiť preferenciami firmy v súťaži s konkurenčnými podnikmi.

O'connor, M. (2000) uviedol, že **environmentalistika** je vedný odbor, ktorý sa zaoberá vzťahmi a procesmi medzi všetkými druhmi ľudskej spoločnosti a prostredím, v ktorom sa tieto činnosti realizujú.

Schmidt, A (1996) uvádza, že bez špeciálnej technickej sféry, vrátane **environmentálneho manažmentu**, by projekty oblasti zlepšovania životného prostredia a zdravia človeka zostávali nerealizovateľnými víziami. Samozrejmom podmienkou úspešnosti riešenia environmentálnych problémov je aj využívanie mnohých

netechnických disciplín, čo by sa malo premietnuť pri špecializovanom štúdiu environmentalistiky.

Rusko, M. (2000) vo svojom článku uviedol, že podpornými nástrojmi v ochrane životného prostredia sú medzinárodné normy slúžiace na presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti, t. j. dokumenty medzinárodných inštitúcií upravujúcich vzťahy svojich členov k TUR, ale aj vlastné normy, ktoré majú charakter technických noriem. Slovensko, ako člen EÚ a rôznych medzinárodných organizácií, je zaviazané realizovať príslušné dokumenty, zohľadňovať ich ustanovenia pokiaľ sa dotýkajú obchodných, technických a ekonomických medzinárodných vzťahov, do ktorých vstupuje SR a ktoré súvisia s TUR.

Environmentálna etika výroby a spotreby, t. j. oblasť tzv. **nepriamych environmentálnych nástrojov**, sa dotýka filozofických a teoretických úvah o vzťahu etiky, ekológie a environmentalistiky, etiky a morálky podnikania, výchovy k udržateľnej spotrebe, zahrňuje etiku a ochranu práv zákazníka, resp. spotrebiteľa až po medializovanie vo svete rozšírených proenvironmentálne orientovaných dokumentov, chárt, kódexov, princípov, deklarácií podnikateľských i spotrebiteľských.

Uplatňovanie **nepriamych environmentálnych nástrojov** je pozitívnym prístupom k ochrane životného prostredia vo všetkých aspektoch podnikania. Dobrovoľné aktivity najmä priemyselných podnikov sú súčasťou tých činností, ktoré sú zabezpečované na súkromnoprávnom základe vo väzbe na príslušný právny rámec. V environmentálnej výrobkovej politike sa prejavujú tendencie rozširovania nepriamych nástrojov, založených v nemalej miere na dobrovoľných aktivitách výrobcov a rastúcom environmentálnom uvedomení občanov. Uplatňujú sa systémy environmentálneho hodnotenia a označovania, ktoré deklarujú, že výrobok spĺňa parametre minimalizujúce alebo dokonca vylučujúce nepriaznivé účinky na životné prostredie. Je pritom snaha posudzovať výrobok v celom životnom cykle, t. j. od suroviny cez výrobu, použitie až po jeho zneškodnenie či recykláciu. Uplatňovanie takýchto systémov vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych organov životného prostredia, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti.

Hlavnou úlohou **environmentalizmu** je vytvárať náhľady na svet, skúmať jeho všeobecné princípy a zákony, určovať spôsoby harmonizácie (optimalizácie) vzťahov prírody (životného prostredia) a človeka, jeho zásady správania sa a hodnotovú diferenciáciu, formovať jeho vedomie, analyzovať jeho minulé, súčasné a budúce zásady

do prírody a v nej jeho životného prostredia s cieľom zachovať toto prostredie pre rozvoj a život (antropocentricky ľudský, ekocentricky aj ostatných organizmov). Hlavnou úlohou environmentalistiky je na základe environmentalizmu a určovania správnej fyziotaktiky navrhovať a realizovať koncepčné, legislatívne, organizačné, investičné, výchovno-vzdelávacie a ďalšie opatrenia zamerané na odstránenie dôsledkov a príčin nevhodných až devastačných zásahov do životného prostredia, eliminovať takéto zásady pred ich uskutočnením (prevencia) a celkove zlepšovať, v prípade vhodnosti zachovať (udržať) životné prostredie pre trvalo udržateľný život.

Environmentalistiku už v 21. storočí nebude možné chápať len zúženie ako „nejakú multidisciplinárnu náuku – vedný odbor“ alebo „úzko vymedzený druh ľudskej činnosti“. Vedome alebo nevedome sa stáva sférou ľudského záujmu (na báze odvekej existenčnej ľudskej potreby) tak, ako ekonomická sféra a sociálna sféra, postupne s príslušným „vybavením“. Všetky tri sféry pôsobenia človeka predstavujú „spojené nádoby“ v určitom životnom prostredí, od ktorého od nepamäti existenčne závisia, nakoľko:

- životné prostredie je pre ekonomický systém zabezpečením existencie ľudstva. Poskytuje biologický, chemický a fyzikálny systém umožňujúci existenciu života.
- životné prostredie je zásobáreň prírodných zdrojov tým, že poskytuje suroviny a energiu potrebnú pre ekonomickú činnosť a pôdu pre poľnohospodársku produkciu.
- významnou funkciou životného prostredia pre ekonomický systém je jeho schopnosť byť médiom na odvádzanie škodlivých látok. V súvislosti s tým si treba uvedomiť, že v systéme životného prostredia je možné uložiť veľké množstvo „odpadu“, no len do bodu únosnosti, po ktorý nedôjde k narušeniu asimilačnej schopnosti jednotlivých zložiek životného prostredia.
- poskytuje občanom služby skrášľujúce a spríjemňujúce ich život.

Právo na priaznivé životné prostredie, ako aj povinnosti ochrany životného prostredia sú zakotvené už v *Ústave SR*, kde *Druhá hlava, šiesty oddiel, čl. 44* hovorí :

1. Každý má právo na priaznivé životné prostredie.
2. Každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo.
3. Nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky.

4. Štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a o účinnú starostlivosť o životné prostredie a zabezpečuje ochranu určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov.

Chovancová, S. – Mišenková, M. – Grechová, Z. (2006) vo svojom článku uviedli, že v ústave SR sú zakotvené rámcové úpravy ochrany životného prostredia. Okrem iného je tu zakotvené, že štát musí dbať o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a účinnú starostlivosť o životné prostredie. Ďalej uvádzajú, že v Ústave SR je deklarované právo každého na priaznivé životné prostredie a právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a následkoch tohto stavu. Hoci ľudia majú toto právo, niekedy sa zdá, že ho nedostatočne využívajú. Niekedy sa zdá, že sú úplne ľahostajní voči tomu, v akom prostredí žijú a čo ich obklopuje.

Ochrana životného prostredia je definovaná aj v Zmluve o Európskom spoločenstve. Článok 174 ZoES hovorí: „Politika spoločenstva v oblasti životného prostredia prispieva k uskutočňovaniu nasledujúcich cieľov:

- udržiavanie, ochrana a zlepšovanie kvality životného prostredia,
- ochrana ľudského zdravia,
- rozvážne a racionálne využívanie prírodných zdrojov,
- podpora opatrení na medzinárodnej úrovni pri riešení regionálnych alebo celosvetových problémov životného prostredia.“

Politika životného prostredia spoločenstva sa zameriava na vysokú úroveň jeho ochrany, pričom prihliada na rozmanité situácie v jednotlivých regiónoch spoločenstva. Vychádza zo zásad ochrany, prevencie a opatrení, podľa ktorých sa prioritne prijímajú opatrenia nápravy škôd a zo zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ. V tomto kontexte opatrenia zosúlad'ovania zodpovedajúce požiadavkám ochrany životného prostredia zahŕňajú, ak je to vhodné, ochrannú doložku umožňujúcu členským štátom prijať predbežné opatrenia z ekologických a mimohospodárskych dôvodov, ktoré podliehajú inšpekčnému postupu spoločenstva. **Zmluva o Európskom spoločenstve, 1957**

Adamišin, P. – Andrejovský, P. (2007) napísali, že rozvoj starostlivosti o životné prostredie vychádza z práv a povinností ustanovených Ústavou Slovenskej republiky, zo záväzkov vyplývajúcich pre Slovensko z medzinárodných dohôd a členstva

v medzinárodných organizáciách, osobitne z členstva v Európskej únii. V súlade s environmentálnym právom EÚ a medzinárodnými dohovormi sa starostlivosť o ŽP považuje za rozhodujúci nástroj trvalo udržateľného rozvoja.

Podľa **Štefanoviča (2001)** starostlivosť o životné prostredie zahŕňa ochranu a tvorbu životného prostredia. Starostlivosťou o životné prostredie rozumieme súhrn aktivít človeka, cieľom, ktorých je dosiahnuť priaznivý stav životného prostredia, t.j. taký stav, ktorý by umožnil existenciu a zdravý rozvoj človeka.

Klinda, J. a kol. (2000) uvádza, že životné prostredie, je prostredie, ktoré umožňuje základné prejavy a funkcie organizmov, vrátane človeka a zároveň podmieňuje ich existenciu na Zemi. Rozvoj ľudskej spoločnosti je spojený s vedecko-technickým pokrokom, snahou o rast životnej úrovne a zabezpečenie potravinových zdrojov. Okrem pozitív tento rozvoj priniesol zásahy do prírody a krajiny a rozsiahle znečisťovanie životného prostredia. Silnejší tlak ľudskej spoločnosti následne vyvoláva celý rad zmien jednotlivých zložiek životného prostredia. Existenciu, zmeny a kvalitu životného prostredia určujú environmentálne faktory: chemické, fyzikálne a biologické. V prípade životného prostredia človeka aj faktory sociálne, ekonomické a kultúrne. Tieto rizikové faktory môžu pôsobiť na kvalitu životného prostredia pozitívne alebo negatívne.

Demo, M. a kol. (2007) ďalej konštatujú, že vodné hospodárstvo musí byť súčasťou politiky rozvoja miest a obcí. Funkcie vodného hospodárstva v mestách sú v zásade tri:

- 1) zásobovanie vodou pre najrôznejších užívateľov,
- 2) odvedenie a odstránenie odpadových vôd od užívateľov,
- 3) odvedenie dažďovej odpadovej vody z ulíc, striech a iných povrchov.

Základnou funkciou je zabezpečenie dostatku vody v zodpovedajúcej kvalite pre najrôznejších užívateľov v harmónii so životným prostredím.

Zníženie produkcie odpadových vôd sa dá dosiahnuť rôznymi technologickými opatreniami vo výrobných a spracovateľských závodoch alebo s osobným prístupom ku využívaniu pitnej vody v obytných oblastiach a nevýrobných inštitúciách. Globálne problémy sú otázkou prežitia ľudí na celej zemeguli. Ich naplnenie nie je ale možné

sledovať len z celosvetového pohľadu, ale je potrebné ich realizovať od základných súčastí sveta: jednotlivých ľudí, skupín ľudí, obcí a miest, regiónov a jednotlivých štátov.

Noskovič, J. (2003) definuje odpadové vody ako vody použité v sídliskách, obciach, domoch, podnikoch, zdravotníckych zariadeniach a iných objektoch, keď po použití majú zmenenú akosť, ale aj iné vody z nich odtekajúce, ak môžu ohroziť akosť povrchových a podzemných vôd.

Ira, V. (1997) napísal, že problematika trvalo udržateľného spôsobu života spoločnosti, resp. **trvalo udržateľného rozvoja**, je otázkou globálneho rozsahu. Rozvojová paradigma trvalej udržateľnosti predpokladá výrazné spoločenské zmeny, ktoré budú znamenať principiálne prekonanie industriálnej civilizácie a jej nahradenie zásadne novou formou. Zmeny, ktoré významná časť svetového spoločenstva vníma ako potrebné, si vyžadujú okrem cieľavedomej angažovanosti politikov a odborníkov i účasť širokej verejnosti. V tomto procese zohrávajú významnú úlohu informácie. Získavanie informácií, ich transformovanie, prenášanie, ako aj využívanie v najrôznejších formách, v najrôznejších oblastiach ľudskej činnosti, na všetkých úrovniach rozhodovacieho procesu, je charakteristickou črtou súčasného spoločenského vývoja. Efektívne narábanie s informáciou je základným predpokladom smerovania k trvalo udržateľnému spôsobu života. Koncepcia trvalo udržateľného rozvoja vychádza z predpokladu, že každý subjekt je užívateľom a súčasne aj tvorcom informácií v širšom zmysle slova. Napriek tomu, že v súčasnosti existuje značné množstvo environmentálnych, sociálnych a ekonomických informácií, treba zhromaždiť ďalšie údaje na rôznej územno-hierarchickej úrovni, ktoré by umožnili identifikovať stav a vývojové trendy ekosystémov, znečisťovania prostredia, kultúrnych, sociálnych a ekonomických procesov. Pre existujúce rozdiely v dostupnosti a kvalite údajov, ako aj kompatibilitate medzi regiónmi i na rôznych hierarchických úrovniach, nedá sa vždy kvalifikovane rozhodovať o otázkach spojených s kvalitou životného prostredia, ani o otázkach rozvoja tej-ktorej priestorovej jednotky. Rovnako potrebná je i koordinácia práce s údajmi v rámci environmentálnych, regionálno-rozvojových, sociálnych a demografických informačných systémov ako aj jednotlivých informačných systémov rôznych rezortov.

1.4 LEGISLATÍVA V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Právo životného prostredia je nekodifikovaná oblasť, ktorá je tvorená veľkým počtom právnych noriem rôznej sily. Základné právne predpisy upravujúce životné prostredie, jeho tvorbu a ochranu sú:

- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení zákona NR SR č. 127/1994 Z. z. , zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. , zákona č. 171/1998 Z.z. a zákona č. 211/2000 Z.z.,
- Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 205/2004 Z. z. , zákona č. 587/2004 Z. z. a zákona č. 15/2005 Z. z.,
- Zákon č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení zákona č. 525/2003 Z. z. , zákona č. 205/2004 Z. z. , zákona č. 364/2004 Z.z., zákona č. 587/2004 Z. z., zákona č. 15/2005 Z. z., zákona 479/2005 Z.z. a zákona č. 24/2006 Z.z.,
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 462/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie,
- Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 205/2004 Z. z., zákona č. 220/2004 Z.z., zákona č. 572/2004 Z. z., zákona č. 587/2004 Z. z. a zákona č. 532/2005 Z.z.,
- Zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení zákona č. 525/2003 Z. z., zákona č. 364/2004 Z.z. a zákona č. 587/2004 Z. z.,
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon),
- Nariadenie vlády SR č. 296/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí. Podľa tohto zákona sa životným prostredím rozumie všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov, vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoje. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, pôda, horniny, organizmy, ekosystémy a energia.

Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí definuje ochranu životného prostredia nasledovne: „Ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza

znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje alebo odstraňuje. Zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb a taktiež aj ochranu životného prostredia ako celku.“

Zákon č. 543/2002 NR SR o ochrane prírody a krajiny rozumie ochranou prírody a krajiny obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo ničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, zničiť jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov takýchto zásahov.

Zákon č. 364/2004 Z. z. vytvára právne prostredie pre všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine, na zachovanie alebo zlepšovanie stavu vôd a na ich účelné, hospodárne a trvalo udržateľné využívanie.

Ochrana vôd je premietnutá do dodržiavania nasledovných základných princípov:

- zabezpečenie vyhovujúceho stavu vodných zdrojov, vodných ekosystémov a na vodu viazaných krajinných ekosystémov,
- znižovanie znečistenia odpadových vôd v mieste ich vzniku a využívanie možností opätovného používania odpadových vôd.

Podľa **Zákona č. 364/2004 Z.z.** vodnými stavbami sú najmä stavby stôk, stokové siete vrátane objektov na nich, čistiarne odpadových vôd a iné stavby určené na zneškodňovanie odpadových vôd a osobitných vôd a na ich vypúšťanie do povrchových vôd, podzemných vôd alebo do banských vôd a stavby určené na predchádzajúce čistenie odpadových vôd pred ich vypúšťaním do verejnej kanalizácie.

Kanalizačné prípojky do verejnej kanalizácie, ak

1. slúžia na vypúšťanie odpadových vôd z priemyselných stavieb a z poľnohospodárskych stavieb,
2. slúžia na odvádzanie odpadových vôd z areálu alebo zo skupiny stavieb, ak to vyžaduje samostatnú stokovú sieť,
3. slúžia na vypúšťanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie, ktoré vyžadujú ich predchádzajúce čistenie,
4. sú dlhšie ako 100 m a majú vnútorný priemer väčší ako 20 cm.

Čistiarnou odpadových vôd je súbor objektov a zariadení na čistenie odpadových vôd a osobitných vôd pred ich vypúšťaním do povrchových vôd alebo do podzemných vôd alebo pred ich iným použitím.

Tento zákon ďalej rozumie **ekvivalentným obyvateľom** (1 EO) je množstvo biologicky odstrániteľného organického znečistenia vyjadreného hodnotou ukazovateľa biochemická spotreba kyslíka za päť dní (BSK5), ktorá je ekvivalentná znečisteniu 60 g BSK5 produkovanému jedným obyvateľom za deň.

V zmysle **Zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách** sa *verejnou kanalizáciou* rozumie prevádzkovo samostatný súbor objektov a zariadení slúžiacich verejnej potrebe na hromadné odvádzanie odpadových vôd umožňujúcich neškodný príjem, odvádzanie a spravidla aj čistenie odpadových vôd. **Kanalizačná prípojka** je úsek potrubia, ktorým sa odvádzajú odpadové vody z pozemku alebo miesta vyústenia vnútorných kanalizačných rozvodov objektu alebo stavby až po zaústenie kanalizačnej prípojky do verejnej kanalizácie, toto zaústenie je súčasťou verejnej kanalizácie. Kanalizačnou prípojkou sa odvádza odpadová voda z objektu alebo nehnuteľnosti, ktorá je pripojená na verejnú kanalizáciu.

Odpadovou vodou podľa **Zákona č. 364/2004 Z.z.** je voda použitá v obytných, výrobných, poľnohospodárskych, zdravotníckych a iných stavbách a zariadeniach alebo v dopravných prostriedkoch, pokiaľ má po použití zmenenú kvalitu (zloženie alebo teplotu), ako aj priesaková voda zo skládok odpadov a odkalísk; odpadová voda môže byť splašková, priemyselná a komunálna; za použitú vodu sa nepovažuje voda vypúšťaná z rybochovných zariadení, rybníkov a vodných nádrží osobitne vhodných na chov rýb.

Pado, R. (2007) napísal, že odpadové vody sú vo všeobecnosti dvojakého pôvodu. Prvú skupinu tvoria odpadové vody, ktoré vznikajú pri *priemyselnej* alebo *poľnohospodárskej výrobe*. Ich zneškodňovanie v rozvinutých krajinách zabezpečujú podnikové čistiarne odpadových vôd.

Druhú skupinu tvoria *splaškové kanalizačné odpadové vody*, ktoré vznikajú v domácnostiach, školách, v službách a v iných priestoroch miest a obcí. Tieto odpadové vody majú veľmi pestré zloženie a dominujú v nich okrem fekálií aj zvyšky pracích a čistiacich prostriedkov a rôznych iných chemických látok.

Čerkala, E. a kol. (2009) citujú zo Zákona o životnom prostredí všeobecné povinnosti pri ochrane ŽP, ktoré sú prevenčná, monitorovacia, zakročovacia a ohlasovacia. Zodpovednosť za porušenie povinnosti pri ochrane ŽP má každý, kto poškodzovaním ŽP alebo iným protiprávnym konaním spôsobil ekologickú ujmu, je povinný obnoviť prirodzené funkcie narušeného ekosystému alebo jeho časti. Ak to nie je možné lebo z vážnych dôvodov účelné, je povinný ekologickú ujmu nahradiť iným spôsobom (náhradné plnenie); ak to nie je možné, je povinný nahradiť túto ujmu v peniazoch.

Nariadenie vlády SR č. 296/2005 Z. z ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchovej vody určenej na odber pitnej vody, vody určenej na závlahy a vody vhodnej na život a reprodukciu pôvodných druhov rýb a rozsah monitorovania týchto vôd

Zákon č. 442/2002 Z. z. ktorý upravuje zriaďovanie, rozvoj, prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií, vymedzuje práva a povinnosti a pôsobnosť orgánov verejnej správy na úseku verejných vodovodov a verejných kanalizácií.

Gašparíková, B. (2000) napísala o legislatíve EÚ v oblasti životného prostredia, že EÚ považuje za právo životného prostredia omnoho širšiu oblasť, než je to v SR. Právo životného prostredia EÚ rozčleňuje na nasledujúce oblasti:

- **Horizontálna legislatíva.** EÚ zaraďuje do tejto oblasti všeobecné otázky presahujúce jednotlivé zložky životného prostredia. Konkrétne sem patria smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (EIA), o voľnom prístupe k informáciám o životnom prostredí a smernica o podávaní správ o stave plnenia jednotlivých predpisov EÚ v praxi (reporting).
- **Kvalita ovzdušia.** Ide o rozsiahlu časť legislatívy EÚ, ktorá zahŕňa viaceré oblasti, ako je kontrola kvality ovzdušia, emisie z vozidiel, emisné limity pre priemyselné zariadenia a ochrana ozónovej vrstvy Zeme.
- **Odpadové hospodárstvo.** Základom právnej úpravy v tejto oblasti je rámcová smernica o odpadoch, ktorá vymedzuje základné pojmy, požiadavky na povoľovanie, princípy a programy. Okrem nej platí celý rad ďalších smerníc o nebezpečných odpadoch, nebezpečných olejoch, o aplikácii kalov na pôdu, starých akumulátoroch a batériách a o odpade z výroby kysličníka titaničitého. Osobitná smernica reguluje odpady z obalov. V tejto oblasti platí aj nariadenie Rady, ktoré upravuje dovoz, vývoz a tranzit odpadu.

- **Kvalita vôd.** Právo EÚ v oblasti vôd je rozsiahle a má dlhú tradíciu. Zahŕňa smernice o mestskej odpadovej vode, povrchovej vode, podzemnej vode, dusičnanoch, nebezpečných látkach, o vode na kúpanie, pitnej vode, o meraní pitnej vody a o kvalite vody pre ryby a mäkkýše.
- **Ochrana prírody.** Oblasť práva EÚ v ochrane prírody zahŕňa viaceré nariadenia a smernice, ktorých predmetom je ochrana voľne žijúcich rastlín a živočíchov a obchod s nimi, ochrana prirodzených stanovišť, ochrana voľne žijúceho vtáctva, zákaz používania nástražných pascí a dovozu koží a výrobkov z takto chytených zvierat, ochrana lesov pred znečistením a pred požiarmi.
- **Kontrola priemyselného znečisťovania a riadenia rizík.** Ide o pomerne rôznorodú oblasť práva EÚ, do ktorej sa zahŕňajú dve nariadenia, a to o environmentálnom označovaní a o systéme riadenia a audite podnikov, ďalej smernice o kontrole emisií z priemyslu, o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania, a napokon smernica o kontrole rizík z veľkých havárií.
- **Chemické látky a geneticky modifikované organizmy.** Oblasť chemických látok zahŕňa nariadenia a smernice o testovaní a ohlasovaní chemických látok, o kontrole rizík jestvujúcich chemických látok, o klasifikácii, balení a označovaní nebezpečných látok a nebezpečných prípravkoch, o pokusoch na zvieratách a o dodržiavaní požiadaviek dobrej laboratórnej praxe. Do tejto oblasti zahŕňa EU aj úpravu znečisťovania životného prostredia azbestom, biologickú odbúrateľnosť pracích prostriedkov a niektoré otázky prepravy nebezpečných nákladov na cestách.
- **Hluk z vozidiel a strojov.** V tejto oblasti platia viaceré smernice upravujúce hluk z motorových vozidiel, motocyklov, stavebných strojov a zariadení, lietadiel, kompresorov, vežových žeriavov, zvaracích agregátov, silnoprúdových generátorov, ručných elektrických zbíjačiek a zbíjacích kladív, kosačiek na trávu, rýpadlových nakladačov a domácich spotrebičov.
- **Jadrová bezpečnosť a radiačná ochrana.** Smernice zaradene do tejto oblasti upravujú základné normy bezpečnosti, ochranu zdravia pri použití ionizujúceho žiarenia v medicíne, spôsob informovania obyvateľstva o opatreniach na ochranu zdravia pri rádioaktívnom nebezpečenstve, ochranu externých pracovníkov pred žiarením, prepravu rádioaktívnych látok, maximálne povolenú hladinu rádioaktívnej kontaminácie potravín a krmovín po jadrovej nehode.

2 CIEĽ PRÁCE

Hlavným cieľom diplomovej práce „VÚC a ochrana životného prostredia“ je zhodnotiť problematiku verejných kanalizácií v Nitrianskom vyššom územnom celku.

Pre naplnenie hlavného cieľa sme stanovili parciálne ciele:

- analýza právnych predpisov na Slovensku a v Európskej únii v oblasti verejných kanalizácií,
- analýza a komparácia kompetencií Nitrianskeho VUC a KUŽP v Nitre,
- analýza a zhodnotenie Nitrianskeho samosprávneho kraja v oblasti verejných kanalizácií,
- návrh žiadosti na nenávratný finančný príspevok z fondov EÚ ako jedna z možností financovania rozvoja verejných kanalizácií,
- návrh opatrení na zlepšenie stavu riešenej problematiky.

3 METODIKA

Na spracovanie danej problematiky a dosiahnutie nami stanoveného cieľa je potrebné dostatočné množstvo informácií, podkladových údajov a zdrojov. Sledovaným časovým obdobím je časový horizont rokov 2006-2010.

Na dosiahnutie stanoveného cieľa predkladanej diplomovej práce sme sa zamerali na nasledovné pracovné postupy:

- Zozbieranie potrebných materiálov a podkladových údajov k danej problematike,
- Oboznámenie sa s danou problematikou a platnou legislatívou v danej oblasti formou štúdia odbornej a vedeckej literatúry a právnych predpisov,
- Dôkladné preštudovanie a analyzovanie materiálov a štatistických údajov súvisiacich s plánom rozvoja verejných kanalizácií v Nitrianskom kraji
- Vyhodnotenie výsledkov a sformulovanie záveru

Najdôležitejším krokom pre vypracovanie tejto diplomovej práce bolo zozbieranie potrebného množstva zdrojov, informácií a materiálu týkajúceho sa danej problematiky. Materiály potrebné na vyhodnotenie situácie na sledovanom území nám poskytli na Krajskom úrade životného prostredia v Nitre a takisto bolo značné množstvo informácií a dokumentov potrebných pre vypracovanie tejto diplomovej práce zverejnených na internetových stránkach. O niektoré informácie sme však museli podať oficiálnu žiadosť na ich sprístupnenie.

Zdroje potrebné na vypracovanie tejto diplomovej práce budeme čerpať z:

- Odbornej literatúry a odbornej tlače
- Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja
- Krajský úrad životného prostredia
- Slovenská agentúra životného prostredia
- Zbierka zákonov
- Internet

Informácie, ktoré sme získali bolo potrebné spracovať. Pri ich spracovaní a pri vypracovaní diplomovej práce bolo potrebné použiť viaceré metódy:

- Metóda analýzy – touto metódou sme realizovali výber materiálov a ich vhodnosť pre našu prácu
- Metóda komparácie – pomocou tejto metódy sme zistené informácie vzájomne porovnali a výsledky interpretovali
- Literárna metóda – túto metódu sme použili na spracovanie teoretickej časti diplomovej práce a ako podklad na priblížene danej problematiky. Táto metóda nám poslúžila najmä pri zostavovaní úvodnej časti diplomovej práce, t.j. prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.
- Štatistická metóda – štatistickú metódu sme použili na vytvorenie jednotlivých tabuliek, aby práca bola prehľadná

4 VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 PRÁVNÁ ÚPRAVA V OBLASTI VEREJNÝCH KANALIZÁCIÍ

Zákon č. 442/2002 Z.z o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach

Tento zákon upravuje

- a) zriaďovanie , rozvoj a prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií
- b) práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri zriaďovaní a prevádzkovaní verejných vodovodov a verejných kanalizácií vrátane ich prípojok
- c) pôsobnosť orgánov verejnej správy na úseku verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Zákon č. 394/2009 Z.z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov

Dopĺňa a mení zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách č. 442/2002 Z.z.

Vyhláška ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Vyhláška upravuje podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov vrátane úpravne vôd a verejných kanalizácií vrátane čistiarne odpadových vôd.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č.605/2005 Z.z., o podrobnostiach poskytovania údajov z majtkovej evidencie a prevádzkovej evidencie o objektoch a zariadeniach verejného vodovodu a verejnej kanalizácie

Táto vyhláška ustanovuje podrobnosti o poskytovaní údajov z majtkovej evidencie a prevádzkovej evidencie o objektoch a zariadeniach verejného vodovodu, údajov o objektoch a zariadeniach verejnej kanalizácie. Rozsah údajov je uvedený v prílohách vyhlášky.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch

Ustanovuje požiadavky na kvalitu surovej vody a hraničné hodnoty ukazovateľov kvality vody, spôsob a frekvenciu merania hodnôt jednotlivých ukazovateľov, ako aj kategórie štandardných metód úpravy surovej vody na pitnú vodu

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 315/2004 Z.z., ktorou sa ustanovuje rozsah a početnosť odberu vzoriek a požiadavky na rozsah a vykonávanie rozborov odpadových vôd

Ustanovuje odber vzoriek a vykonávanie rozborov odpadových vôd v rámci prevádzkového monitoringu verejnej kanalizácie, jedná sa o kontrolu množstva a zloženia odpadových vôd. Tento monitoring sa vykonáva v rozhodujúcich miestach verejnej kanalizácie a u producentov odpadových vôd pripojených na verejnú kanalizáciu.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 55/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú náležitosti prevádzkových poriadkov verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Prevádzkový poriadok verejného vodovodu obsahuje technicko-prevádzkovú dokumentáciu, pokyny výrobcov alebo konečných dodávateľov všetkých zariadení vlastníka verejného vodovodu, pokyny, návody a postupy pri výkone vodohospodárskych činností súvisiacich sprevádzkovaním verejného vodovodu.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 397/2003 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o meraní množstva vody dodanej verejným vodovodom a množstva vypúšťaných odpadových vôd, o spôsobe výpočtu množstva vypúšťaných odpadových vôd a vôd z povrchového odtoku a o smerných číslach spotreby vody

Touto vyhláškou sa ustanovujú podrobnosti o meraní množstva vody dodanej verejným vodovodom a množstva vypúšťaných odpadových vôd do verejnej kanalizácie, tiež spôsob výpočtu množstva vypúšťaných odpadových vôd a spôsob výpočtu množstva vôd z povrchového odtoku odvádzaných do verejnej kanalizácie a smerné čísla spotreby vody

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 124/2003 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií.

Táto vyhláška ustanovuje podrobnosti o požiadavkách na kvalifikáciu, o rozsahu skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti odborných komisií a o osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií

Zákon o verejných kanalizáciách vychádza z doteraz platných právnych predpisov, zachováva potrebnú právnu kontinuitu a vytvára celkom nové právne ponímanie prevádzkovania verejných vodovodov a verejných kanalizácií vo verejnom záujme. Zabezpečuje zlučiteľnosť práva Slovenskej republiky s predpismi Európskeho spoločenstva. Zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách vytvára rámec pre zriaďovanie, rozvoj a prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ustanovuje práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri zriaďovaní a prevádzkovaní verejných vodovodov a verejných kanalizácií a ich prípojok. Vymedzuje pojem verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ako aj taxatívny výpočet objektov a zariadení, ktoré sa za verejný vodovod alebo verejnú kanalizáciu nepovažujú.

Zákon vychádza najmä z týchto princípov:

- rešpektovanie práva občanov na vodu ako prvok výživy obyvateľstva (to znamená zabezpečiť zásobovanie vodou),
- rešpektovanie práva občanov na priaznivé životné prostredie (odkanalizovanie miest a obcí, čistenie odpadových vôd),

Zákon ustanovuje:

- zabezpečiť zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, odvádzanie a spravidla aj čistenie odpadových vôd je zákonnou povinnosťou každého vlastníka verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie,
- prevádzkovať verejné vodovody a verejné kanalizácie môžu fyzické alebo právnické osoby len na základe udeleného živnostenského oprávnenia na prevádzkovanie verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie,
- ukladať sankčné postihy za porušenie ustanovených povinností sa právnickým a fyzickým osobám,

- zabezpečiť spoluzodpovednosť štátu (prostredníctvom ministerstva) za rozvoj verejných vodovodov a verejných kanalizácií v nadväznosti na záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z asociačného procesu.

Verejná kanalizácia sa navrhuje v súlade s územno - plánovacou dokumentáciou riešeného územia a v súlade s plánom rozvoja tak, aby spĺňala základné funkčné požiadavky z ekologickej a technologicko-technickej stránky efektívnosti. Pri návrhu a výstavbe stokových sietí sa uplatňujú stokové siete jednotnej, delenej, alebo polodelenej sústavy, pričom sa využívajú gravitačné, tlakové, podtlakové alebo kombinované systémy. Do stokovej siete delenej sústavy, ktorá odvádza odpadové vody, nesmú byť zaústené vody z povrchového odtoku. Potrubia, objekty, ako aj spojenia potrubí a spojenia s objektmi na stokovej sieti sa navrhujú a realizujú ako vodotesné konštrukcie. Pri návrhu stokovej siete sa dodržiavajú najmä technické požiadavky a postupy stanovené v technických normách.

Návrh na výstavbu alebo rekonštrukciu čistiarní odpadových vôd vychádza z prieskumu súčasného stavu a výhľadového stavu kanalizačných aglomerácií, z ktorých majú byť odpadové vody privádzané do čistiarne odpadových vôd. Návrh výstavby alebo rekonštrukcie čistiarne odpadových vôd sa spracováva podľa platných podkladov k dátumu, kedy má byť čistiareň odpadových vôd plne vyťažená, nesmie byť na ujmu verejného zdravia – ide najmä o obmedzenie hluku, vibrácií, zápachu a zamedzeniu prenosu infekcie. Pri spracovaní návrhu jednotlivých technologických objektov čistiarne odpadových vôd a spôsobu čistenia odpadových vôd sa vychádza najmä z polohopisných, výškopisných, hydrologických, geologických, hydrogeologických a klimatických pomerov v oblasti čistiarne odpadových vôd, z komplexného riešenia stokovej siete, z hydraulických pomerov stokovej siete, zo súčasného a z výhľadového stavu produkcie odpadových vôd od významných producentov nachádzajúcich sa v aglomerácii, z množstva, zloženia, rozkolísanosti privádzaných odpadových vôd do čistiarne odpadových vôd, z požiadaviek na spôsob čistenia odpadových vôd, požiadaviek orgánu štátnej vodnej správy na kvalitu vypúšťaných odpadových vôd, z požiadaviek orgánu štátnej vodnej správy na ovplyvnenie recipienta vypúšťaním odpadových vôd, z požiadaviek vyplývajúcich zo spôsobu konečného zneškodnenia alebo využitia produktov čistiarne odpadových vôd. Čistiareň odpadových vôd musí byť zabezpečená obtokom odpadových vôd alebo obtokom a náhradným prepojením jednotlivých technologických objektov čistiarne odpadových vôd.

Pri návrhu čistiarnie odpadových vôd sa dodržiavajú najmä technické požiadavky a postupy stanovené v technických normách. Pri navrhovaní alebo vyhotovovaní projektovej dokumentácie verejných kanalizácií sa zohľadňujú najmä príslušné technické normy aj pri výstavbe alebo rekonštrukcii verejnej kanalizácie sa dodržiavajú najmä technické požiadavky a postupy stanovené v technických normách.

4.2 INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Štátnu správu pre tvorbu a ochranu životného prostredia upravuje zákon č.525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie. Podľa tohto zákona orgánmi štátnej správy starostlivosti o životné prostredie sú Ministerstvo životného prostredia SR, krajské úrady životného prostredia, obvodné úrady životného prostredia a Slovenská inšpekcia životného prostredia.

Orgánmi štátnej správy pre životné prostredie v Nitrianskom kraji sú:

- Slovenská inšpekcia životného prostredia,
- v Nitre sa nachádza vysunuté pracovisko Inšpektorátu životného prostredia Bratislava s odbormi:
 - odbor inšpekcie ochrany vôd,
 - odbor inšpekcie odpadového hospodárstva,
 - odbor integrovaného povoľovania a kontroly,
 - havarijná služba odboru inšpektorátu ochrany ovzdušia.
- Krajský úrad životného prostredia Nitra
- Obvodné úrady životného prostredia, v Nitrianskom kraji je 6 obvodných úradov životného prostredia: v Nitre, v Komárne, v Leviciach, v Nových Zámkoch, v Šali a v Topoľčanoch. V Zlatých Moravciach je stále pracovisko Obvodného úradu životného prostredia Nitra.

Na úrovni VÚC sa o ochranu životného prostredia starajú *krajské úrady životného prostredia (KÚŽP)*. KÚŽP zabezpečujú koncepčnú, systémovú činnosť pri tvorbe opatrení so zodpovednosťou za rozhodnutia s dôsledkami na územie kraja. KÚŽP sa na základe legislatívnej úpravy a z nej vyplývajúcich kompetencií delí do odborov a tie do úsekov.

V rámci *Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja* sa o tvorbu a ochranu životného prostredia stará **Oddelenie ochrany a tvorby životného prostredia**, ktoré spadá pod Odbor strategických činností. Podľa zákona NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov, ktorým VÚC Nitra vznikol sa NSK podieľa na tvorbe a ochrane životného prostredia. Organizačný poriadok UNSK hovorí o rámcovej náplni práce Oddelenia ochrany a tvorby životného prostredia nasledovne:

Oddelenie ochrany a tvorby životného prostredia:

- vykonáva obstarávanie odborných posudkov a hodnotení vplyvov dokumentov a činností na životné prostredie,
- zabezpečuje spracovanie stanovísk k predloženým zámerom a správam o hodnotení podľa zákona o posudzovaní vplyvov dokumentov a činností na životné prostredie,
- spracováva stanoviská k zamýšľaným investičným aktivitám v území z hľadiska vplyvov na životné prostredie,
- spracováva databázy o zaťažnosti územia,
- spracováva analýzy o území regiónu a o možnostiach jeho využitia s ohľadom na zachovanie jeho osobitostí a trvalo udržateľný rozvoj,
- vypracováva stanoviská a podklady k celoštátne spracovávaným koncepciám využitia územia (KURS, Agenda 21, Vision Planet a pod.),
- koordinuje legislatívny postup posudzovania vplyvov dokumentácií a činností na životné prostredie v súlade s platnou legislatívou,
- usmerňuje subjekty pôsobiace v regióne v oblasti účelného využívania miestnych ľudských, prírodných a iných zdrojov,
- spolupracuje s orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy a ďalšími subjektmi v Nitrianskom kraji v oblasti využitia a limitov využitia územia,
- spolupracuje s inými odbormi pri spracovávaní odvetvových koncepcií a stratégií

4.2.1 ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA KÚŽP NITRA

ODBOR OCHRANY ZLOŽIEK ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úsek štátnej správy odpadového hospodárstva

Úsek štátnej správy manažmentu rizík

Úsek štátnej správy ochrany ovzdušia

Úsek štátnej správy posudzovania vplyvov na životné prostredie

Úsek informatiky

ODBOR ŠTÁTNEJ VODNEJ SPRÁVY

- Krajský úrad životného prostredia
 - a) *vypracúva plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie kraja,*
 - b) rozhoduje o vyhlásení nútenej správy,
 - c) rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam vydaným obvodným úradom životného prostredia,
 - d) vykonáva dohľad,
 - e) vydáva rozhodnutia o pásmach ochrany

ODBOR OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY

OSOBNÝ ÚRAD

ODBOR EKONOMIKY A PREVÁDZKY

Kompetencie KÚŽP v porovnaní s UNSK sú oveľa rozsiahlejšie. Je to dané najmä tým, že KÚŽP je špecializovaný úrad štátnej správy zameraný práve na životné prostredie a jeho ochranu, pričom UNSK je orgán verejnej správy, ktorý má na starosti chod celého NSK. Obidvom týmto orgánom však zo zákona vyplýva, že v dôležitých otázkach musia spolupracovať. Z kompetencií, ktoré má KÚŽP vyplýva, že je vlastne výkonný orgán ochrany životného prostredia v kraji, pričom UNSK je iba akoby poradný orgán, pretože z jeho kompetencií vyplýva najmä vypracúvanie analýz a stanovísk k rôznym otázkam.

4.3 ZÁVÄZKY V OBLASTI ODVÁDZANIA A ČISTENIA ODPADOVÝCH VÔD VYPLÝVAJÚCE Z ČLENSTVA V EÚ

Zabezpečenie zodpovedajúceho odvádzania a čistenia odpadových vôd je stanovené požiadavkami **smernice 91/271/EHS** a záväzkami, ktoré sa Slovenská republika zaviazala

plniť v rámci pred vstupových rokovani s EÚ a ktoré sú jednoznačne definované i v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Hlavným cieľom **smernice 91/271/EHS** týkajúcej sa nakladania s komunálnymi odpadovými vodami je ochrana vodných ekosystémov v európskom spoločenstve pred škodlivým účinkom vypúšťania nečistených alebo nedostatočne čistených komunálnych odpadových vôd. V súlade s touto smernicou bol vypracovaný *Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií SR*.

Cieľom *Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií SR* je analyzovať podmienky na zaistenie potrebnej úrovne zásobovania nezávadnou a kvalitnou pitnou vodou, efektívna likvidácia odpadových vôd bez negatívnych vplyvov na životné prostredie a rámcovo stanoviť podmienky pre jeho realizáciu. Rovnaký cieľ formou konkrétneho rozpracovania pre regionálne podmienky plní *krajský plán rozvoja*. Obsahuje koncepciu riešenia zásobovania pitnou vodou a odkanalizovania a čistenia odpadových vôd zameranú na analýzu jestvujúceho stavu, stanovenie priorít a podmienok pre zabezpečenie rozvoja obecnej infraštruktúry, zlepšenia podmienok bývania a zvýšenú ochranu a zlepšenie stavu prírodných zdrojov, vodných ekosystémov a zdravia ľudí v regióne.

Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Nitrianskeho kraja vychádza zo súčasnej situácie v stave odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd na území Nitrianskeho kraja a sleduje postupnosť naplnenia koncepčných zámerov a strategických postupov.

Účelom Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Nitrianskeho kraja je stanovenie základnej koncepcie optimálneho rozvoja zásobovania pitnou vodou a odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd sídel tohto kraja.

Základným cieľom Plánu rozvoja VV a VK je dobudovanie environmentálnej infraštruktúry – vodovodnej a kanalizačnej siete Nitrianskeho kraja podľa štandardov EÚ a zvýšenie efektívnosti environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja. Strategickým cieľom Plánu rozvoja VK je zvýšenie počtu obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu, zabezpečenie zodpovedajúceho odvádzania a čistenia odpadových vôd v súlade s požiadavkami, ktoré sa SR zaviazala plniť v rámci predvstupových rokovani s EÚ.

Požiadavky, ktoré sa zaviazala SR plniť v rámci sú:

- zabezpečiť zodpovedajúcu úroveň odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd s odstraňovaním nutričov z aglomerácií s produkciou organického znečistenia väčšou ako 10 000 EO v časovom horizonte do 31. 12. 2010 v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
- zabezpečiť zodpovedajúcu úroveň odvádzania a sekundárneho (biologického) čistenia komunálnych odpadových vôd z aglomerácií s produkciou organického znečistenia od 2 000 EO do 10 000 EO v časovom horizonte do 31. 12. 2015 v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
- ak je v aglomeráciách s veľkosťou pod 2 000 EO vybudovaná stoková sieť, zabezpečiť primeranú úroveň čistenia komunálnych alebo splaškových odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená požadovaná miera ochrany recipienta; opatrenia budú realizované priebežne v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
- zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovaní a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,
- vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd,
- zabezpečiť aby do verejnej kanalizácie boli vypúšťané len tie priemyselné odpadové vody s obsahom obzvlášť škodlivých látok, ktoré nespôsobia:
 - poškodenie stokovej siete a čistiarne odpadových vôd a ohrozenie zdravia zamestnancov pri ich prevádzkovaní,
 - ohrozenie prevádzky čistiarne odpadových vôd, spracovania kalu a jeho ďalšieho využitia alebo bezpečného zneškodnenia,
 - prekročenie limitných hodnôt znečistenia určených pre vypúšťanie odpadových vôd z verejnej kanalizácie a ohrozenie kvalitatívnych cieľov.

Na základe týchto požiadaviek boli stanovené konkrétne ciele *Plánu rozvoja VK nasledovne:*

Do roku 2010 zabezpečiť:

- vyhovujúce odvádzanie a primerané čistenie komunálnych odpadových vôd vo všetkých aglomeráciách nad 100 000 EO,
- vyhovujúce odvádzanie a primerané čistenie komunálnych odpadových vôd vo všetkých aglomeráciách od 10 000 do 100 000 EO,
- rekonštrukcie a rozšírenie stokových sietí v aglomeráciách nad 10 000 EO,
- rekonštrukcie ČOV v aglomeráciách s produkciou znečistenia od 10 000 EO, prioritne v oblastiach so zhoršenou kvalitou vôd v recipientoch v skupine „nutrienty“,
- dobudovanie rozostavaných stavieb v aglomeráciách nad 2 000 EO situovaných v CHVO a v povodí vodárenských tokov nad odberným profilom,
- prípravu pre rekonštrukcie, výstavbu ČOV a rozšírenie stokovej siete v aglomeráciách s produkciou znečistenia nad 2 000 EO (v oblastiach so zvýšeným eutrofizačným potenciálom a potrebou zvýšenej ochrany biotopu),
- riešiť odvádzanie vôd z povrchového odtoku v aglomeráciách nad 100 000 EO v súlade s požiadavkami právnej úpravy.

Do roku 2015 zabezpečiť:

- do roku 2015 vyhovujúce odvádzanie a primerané čistenie odpadových vôd zo všetkých aglomerácií nad 2 000 EO,
- priebežne v aglomeráciách pod 2000 EO, kde je vybudovaná stoková sieť, primerané čistenie odpadových vôd,
- riešenie odvádzania vôd z povrchového odtoku v aglomeráciách v súlade s požiadavkami právnej úpravy,
- technicky, organizačne a ekonomicky pripraviť riešenie čistenia odpadových vôd pre čo najvyšší počet aglomerácií pod 2 000 EO.

Počet **ekvivalentných obyvateľov** je súčet počtu obyvateľov žijúcich v danej sídelnej aglomerácii a počtu obyvateľov vypočítaných na základe populačného ekvivalentu. **Populačný ekvivalent** je prevodová hodnota vypočítaná na základe množstva odpadových vôd produkovaných v danej oblasti za deň, vychádzajúca z 5-dennej biochemickej spotreby kyslíka odpadovými vodami – 60g/obyvateľ/deň (60 g kyslíka je potrebné množstvo na biochemické vyčistenie odpadových vôd znečistených jedným obyvateľom (priemer) za jeden deň). Skrátene môžeme povedať, že Počet ekvivalentných obyvateľov je súčet počtu obyvateľov žijúcich v danej sídelnej aglomerácii a počtu obyvateľov vypočítaných na základe populačného ekvivalentu.

Pri plánovaní výstavby kanalizačných stavieb musia byť rešpektované všetky určujúce požiadavky optimálnej funkčnosti, prevádzkovej stability, primeranej investičnej náročnosti, primeranej prevádzkovej náročnosti, vplyvu zaústenia na recipient, atď. Pri stanovovaní funkčných požiadaviek sa uvažuje s celým systémom tak, že rozšírenie alebo jeho modifikácia nespôsobí nedodržanie platných predpisov alebo noriem. Funkčné požiadavky kanalizačných systémov musia byť stanovené tak, aby pri zohľadnení celkových nákladov (investičných a prevádzkových) sa zabezpečilo odvádzanie a vyústenie odpadových vôd bez nepriaznivých vplyvov na životné prostredie, rizika ohrozenia verejného zdravia alebo prevádzkového personálu. Vplyv kanalizačných systémov na recipient musí vyhovovať požiadavkám oprávnených orgánov. Iné špecifické požiadavky oprávnených orgánov akceptované a splnené.

Stokové siete musia vyhovovať týmto základným funkčným požiadavkám:

- pri prevádzke nesmie dochádzať k upchatiu stôk,
- periodicita zaplavenia a preťaženia musí vyhovieť predpísaným limitom,
- musí sa zabezpečiť ochrana verejného zdravia a životov,
- recipienty musia byť chránené pred znečisteným v rámci predpísaných limitov,
- kanalizačné potrubia a stoky nesmú ohrozovať existujúce a susediace stavby a inžinierske siete,
- musí sa dosiahnuť požadovaná životnosť a integrita,
- vodotesnosť kanalizačných potrubí a stôk musí zodpovedať skúšobným požiadavkám,
- musí sa zabrániť výskytu pachov a toxicity,
- musí sa zabezpečiť vhodný prístup na údržbu.

Čistiarne odpadových vôd musia vyhovovať týmto základným požiadavkám:

- pri čistení odpadových vôd zabezpečiť súlad s limitnými hodnotami na vypúšťanie,
- musia byť schopné zabezpečiť čistenie v plnom rozsahu prietokov v bezdažďovom období, resp. s povoleným objemom dažďových vôd,
- musia zabezpečovať bezpečnosť obsluhujúceho personálu,
- nezaťažovať životné prostredie nadmerným pachom, hlukom, toxicitou, aerosólmi a penou (tieto musia spĺňať príslušné požiadavky),
- musí byť zohľadnená možnosť budúceho rozšírenia alebo rekonštrukcie,
- musí byť vysoká spoľahlivosť prevádzky,
- ekonomická výhodnosť celkových nákladov,
- minimalizácia odpadov a vytváranie možností ich opätovného využitia.

4.4 CHARAKTERISTIKA SKÚMANÉHO ÚZEMIA

Nitriansky samosprávny kraj vznikol 1. Januára 2002 nadobudnutím účinnosti zákona NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov.

Samosprávny kraj sa v rámci svojej samosprávnej funkcie stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Výrazom miestnej demokracie a samosprávy je aj štatút Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorý predstavuje „ústavu“ platnú na území samosprávneho kraja.

Nitriansky kraj má rozlohu 6 343 km², čo je 12,9% z rozlohy SR, v ktorom sa nachádza 350 obcí, z ktorých 15 má štatút mesta. V mestách žije približne 48,5 % obyvateľov v kraji z celkového počtu obyvateľov 706 375 k 31.12.2008. Podľa územno-správneho usporiadania sa kraj člení na 7 okresov: Komárno, Levice, Nové Zámky, Šaľa, Nitra, Topoľčany a Zlaté Moravce.

Okres **Nitra** sa skladá zo 62 obcí, z toho dve obce majú štatút mesta – *Nitra a Vráble*. Nitriansky okres má 164 365 obyvateľov, rozlohu 870,7 km². Okres **Komárno** pozostáva z 41 obcí, z toho 3 so štatútom mesta. Štatút mesta majú *Komárno, Hurbanovo a Kolárovo*. Okres má 106 645 obyvateľov a rozlohu 1 100,0 km². Okres **Levice** sa skladá z 89 obcí. Z tohto počtu majú 4 obce štatút mesta a to *Levice, Tlmače, Želiezovce a Šahy*. Levický okres má 118 188 obyvateľov a rozlohu 1 551,1 km². V okrese **Nové Zámky** sa nachádza 62 obcí. Z toho 3 mestá – *Nové Zámky, Šurany, Štúrovo*. Na rozlohe 1 347,1 km² žije 146 345 obyvateľov. Okres **Topoľčany** pozostáva z 54 obcí, z toho štatút mesta má jedine okresné mesto *Topoľčany*. Rozloha okresu je 597,7 km². Počet obyvateľov okresu je 73 958. Okres **Šaľa** tvorí 13 obcí, štatút mesta bol udelený jedine okresnému mestu, t.j.

Šaľa. Na území o rozlohe 355,9 km² žije spolu 54 099 obyvateľov. Okres **Zlaté Moravce** sa skladá z 33 obcí, z toho jedna obec má štatút mesta – *Zlaté Moravce*. Tento okres má 521,2 km², na tejto rozlohe žije 42 775 obyvateľov.

Štruktúra územno-správneho usporiadania Nitrianskeho VÚC

okres	počet obyvateľov	rozloha	počet obcí
			z toho mestá
Nitra	164 365	870,7	62
			2
Nové Zámky	146 345	1347,1	62
			3
Levice	118 188	1551,1	89
			4
Komárno	106 645	1100	41
			1
Topoľčany	73 958	597,7	54
			1
Šaľa	54 099	355,9	13
			1
Zlaté Moravce	42 775	521,2	3,3
			1

Tab. 1. Zdroj ŠÚ SR 2010

4.5 SÚČASNÝ STAV ODVÁDZANIA A ČISTENIA ODPADOVÝCH VÔD V NITRIANSKOM KRAJI

Súčasný stav v čistení a odvádzaní odpadových vôd v Nitrianskom kraji zodpovedá historickému vývoju spoločnosti ako celku, možnostiam ekonomiky, stavu vývoja a aplikácie nových technológií v oblasti realizácie stokových sietí a ČOV, kvalite stavebných prác, morálnemu a fyzickému opotrebovaniu strojnotechnologických zariadení a kanalizačných objektov.

Berúc do úvahy dlhú životnosť kanalizačných objektov, ich technické parametre a konštrukčné riešenia zodpovedajú koncepčným zámerom a účelu, ktorý bol aktuálny v dobe ich návrhu a realizácie, ako aj finančným a technickým možnostiam danej doby.

V Nitrianskom kraji je štatisticky evidovaných 81 verejných kanalizácií. Verejná kanalizácia je vybudovaná alebo rozostavaná v 103 obciach. Celkovo je v Nitrianskom kraji odkanalizovaných 81 obcí, z toho 67 obcí s ČOV z celkovo 354 obcí v Nitrianskom kraji. Z celkového počtu obyvateľov bolo v roku 2005 na VK napojených 317 981 obyvateľov, z toho 301 509 bolo napojených VK s ČOV. Stav za jednotlivé okresy znázorňuje *Tabuľka 2*.

Stav odkanalizovania obcí podľa počtu obyvateľov v NSK

Okres	Počet obyvateľov	z toho s ČOV
Nitra	88 849	88 560
Nové Zámky	65 146	54 973
Komárno	31 219	31 219
Levice	54 382	54 382
Šaľa	30 699	24 389
Topoľčany	31 304	31 304
Zlaté Moravce	16 382	16 382

Tab. 2 Zdroj: PHSR NSK 2005

Stav odkanalizovania NSK podľa počtu odkanalizovaných obcí

Okres	Počet obcí	Počet obcí s ČOV	Počet odkanalizovaných obcí
Komárno	41	8	9
Levice	89	15	15
Nitra	62	12	13
Nové Zámky	62	9	14
Topoľčany	54	5	8
Šaľa	13	4	8
Zlaté Moravce	33	14	14

Tabuľka 3 Zdroj: PHSR NSK 2005

Na existujúcich kanalizačných systémoch možno identifikovať viaceré nedostatky, z ktorých najvýznamnejšie sú:

- časté zaústenie väčších profilov stôk do menších, ako následok dodatočného budovania privádzačov do ČOV,

- predimenzované profily zberačov, v ktorých sedimentuje znečistenie, vybudované v dôsledku veľkorysých prognóz rozvoja miest,
- nariadenie odpadových vôd, ich ochladzovanie v dôsledku odvodnenia územia jednotnou kanalizáciou čo následne spôsobuje problémy v procese čistenia (zaústenie drenáží, prameňov, potokov a pod.); nízka pozornosť bola venovaná odvádzaniu vôd z extravilánu,
- vysoký podiel balastných vôd (v roku 2003 dosahoval 30,54 %), nerovnomerné zaťažovanie a zlé ovládanie jednotlivých prúdov na ČOV ako dôsledok nevyhovujúcej kvality stavebných materiálov a vykonaných stavebných prác,
- dispozičné, stavebné riešenia a zastaralé a energeticky náročné strojnotechnologické zariadenia ČOV spravidla nevyhovujúce súčasným podmienkam;
- vysoký podiel priemyselných odpadových vôd čistených na komunálnych ČOV, čo je špecifikum Slovenska
- nedostatočná pozornosť sa venuje opravám a údržbe zariadení a často sú riešené až havarijné stavy kanalizačných systémov.
- silne znečistené podzemné a povrchové vody prakticky na celom území kraja,
- vysoko zaostávajúce budovanie kanalizačnej siete za vodovodnou sieťou (najnižšie v SR),

Zdroj: Plán rozvoja VK

Medzi pozitíva v oblasti verejných kanalizácií treba uviesť, že Slovenská republika disponuje:

- potenciálom pre zabezpečenie kvalitnej predprojektovej a projektovej prípravy kanalizačných stavieb, odbornými realizačnými a dodávateľskými firmami,
- vhodným a kvalitným strojnotechnologickým zariadením, vhodnou technikou pre riadenie, automatizáciu a optimalizáciu procesov odvádzania a čistenia odpadových vôd,
- systémom výchovy nových odborníkov pre oblasť riadenia, prevádzky, technického a technologického zabezpečenia stokových sietí a čistiarní odpadových vôd, možnosťami pre zvyšovanie odbornej úrovne pracovníkov z praxe,
- dobrou východiskovou pozíciou v zabezpečovaní výskumno-vývojových prác, koncepčného, strategického riadenia a metodického usmerňovania praxe v súlade rozvojovými trendmi a najlepšimi dostupnými technicko-technologickými riešeniami pre rozvoj verejných kanalizácií,

➤ vodárenskými spoločnosťami, ktoré vytvárajú strojným a strojno-technologickým vybavením a hlavne odborným potenciálom, dobrú pozíciu pre zvládnutie prevádzky aj nových kanalizačných systémov.

V Nitrianskom kraji bolo v rokoch 2006-2010 realizovaných celkovo 94 projektov týkajúcich sa rozvoja verejných kanalizácií (výstavba kanalizácie, výstavba ČOV, dobudovanie kanalizácie, dobudovanie ČOV) v celkovom objeme 138 mil.€. Najviac projektov bolo realizovaných v okrese Zlaté Moravce, 26 projektov, najmenej v okrese Šaľa, 7 projektov. Celkový počet realizovaných projektov za Nitriansky kraj je znázornený v Tabuľke 4.

Počet realizovaných projektov týkajúcich sa rozvoja VK

Názov okresu	Počet realizovaných projektov
Zlaté Moravce	26
Nitra	18
Levice	13
Nové Zámky	11
Topoľčany	10
Komárno	9
Šaľa	7

Tab. 4. Plán rozvoja VK 2010

V kraji bolo realizovaných 5 projektov na rekonštrukciu ČOV - ČOV Kolárovo , ČOV Mojmírovce, TOPVAR, a.s. - Rekonštrukcia a modernizácia ČOV, ČOV Zlaté Moravce, ČOV Komárno.

Projektmi, ktoré boli v Nitrianskom VÚC realizované bolo napojených na VK približne 174 700 obyvateľov kraja, čím sa im zvýšila životná úroveň, kvalita bývania. Počet obyvateľov napojených na VK je aj jedným z indikátorov TUR, vzhľadom k zvyšovaniu počtu obyvateľov s dostupnou VK môžeme konštatovať, že sa približujeme k trvalo udržateľnej spoločnosti. Tabuľka 5 znázorňuje počet obyvateľov napojených na VK za jednotlivé okresy NSK v v rokoch 2006-2010.

Počet obyvateľov napojených na VK za jednotlivé okresy NSK v v rokoch 2006-2010

Názov okresu	Počet obyvateľov
Zlaté Moravce	27500
Nitra	23000
Levice	24000
Nové Zámky	48000
Topoľčany	10700
Komárno	25000
Šaľa	15500

Tab. 5 Plán rozvoja VK 2010

V tabuľke 6 je znázornený celkový objem investícií v rokoch 2006-2010 vynaložených na dosiahnutie cieľov stanovených v Pláne rozvoja VK Nitrianskeho kraja.

Objem investícií do rozvoja VK za roky 2006-2010

Názov okresu	celkové investície
Zlaté Moravce	43 mil.
Nitra	13,0 mil
Levice	33,25 mil.
Nové Zámky	13,2 mil.
Topoľčany	11,1 mil.
Komárno	16,2 mil.
Šaľa	8,25 mil.

Tabuľka 6. Plán rozvoja VK 2010

V tabuľke 7 vidieť finančné prostriedky, ktoré majú vodárenské a kanalizačné spoločnosti pôsobiace na území nitrianskeho samosprávneho kraja k dispozícii na realizáciu výstavby verejných kanalizácií a ČOV.

Objem finančných prostriedkov vodárenských spoločností

Vodárenská spoločnosť	Predpokladané investičné náklady				
	celkom	európske fondy	štátny rozpočet	Environmentálny fond	vlastné zdroje
	(mil. Eur)				
ZsVS, a. s., Nitra	236,9	181,6	16,4	6,3	28,9

KOMVaK, a. s., Komárno	40,1	30,1	8,0	0,0	2,1
Vodárenské spoločnosti spolu	277,0	211,7	24,4	6,3	31,0

Tabuľka 7. Plán rozvoja VK 2010

4.6 FINANČNÉ POTREBY NA ZABEZPEČENIE ROZVOJA VEREJNÝCH KANALIZÁCIÍ

Pre naplnenie cieľov, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala vstupom do EÚ je potrebné do roku 2015 do rozvoja verejných kanalizácií investovať cca 2 mld. EUR, z tohto objemu pripadá pre Nitriansky kraj 470mil. EUR. Z tejto sumy je potrebné do roku 2015 zaobstarať ešte cca 200 mil. EUR. Možné finančné zdroje na zaobstaranie zvyšného balíku peňazí sú štátny rozpočet, fondy EÚ prostredníctvom Operačného programu životné prostredie, Environmentálny fond, vlastné zdroje, či úvery a pôžičky. Pre získanie nenávratného finančného príspevku z fondov EÚ je potrebné vypracovať projekt a zaslať žiadosť. Projekty a žiadosti si vypracúva každá obec sama. Modelová žiadosť na nenávratný finančný príspevok z fondov EÚ je uvedená v prílohe.

Projekty financované cez Operačný program životné prostredie sú financované z Kohézneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. O finančný príspevok z fondov EÚ môžu požiadať obce, mestá, združenia miest a obcí a právnické osoby oprávnené na podnikanie podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizácií. **Operačný program Životné prostredie (OP ŽP)** sa upriamuje na environmentálnu infraštruktúru a ochranu životného prostredia. Napomáha tak zlepšeniu infraštruktúry územia. Na prioritnú os Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana, cez ktorú sa financujú projekty zamerané na zvýšenie počtu obyvateľov žijúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu a obslužnosti územia vo vzťahu k odvádzaniu a čisteniu komunálnych odpadových vôd bolo vyčlenených 725,5 mil € z fondov EÚ. V rámci Nitrianskeho kraja bolo k 31.3.2010 predložených 40 projektov v prioritnej osi Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana v celkovej sume 247 mil. €. Z toho posúdených bolo zatiaľ 24 projektov, z ktorých bolo 19 zamietnutých a iba 5 schválených. Rozpočet schválených projektov predstavuje sumu 18,5mil.€.

Ako bolo už zmieňované, pre poskytnutie NFP z fondov EÚ je potrebné zaslať žiadosť a vypracovať projekt. **Projekt** je logický sled krokov nasledujúcich v určitom časovom horizonte za účelom dosiahnutia určitého cieľa, nástroj na plnenie cieľov programu. Žiadateľ pri tvorbe projektu musí vychádzať zo sektorového operačného programu, programového manuálu a príručky pre žiadateľa. Dôležité je správne a úplné spracovanie **žiadosti o NFP**, ku ktorej je nutné priložiť prílohy, ďalej overenie úplnosti žiadosti a súlad s kritériami hodnotenia. Je dôležité aby projekt bol v súlade s operačným programom, t.j. aby prostredníctvom projektu sa naplňal cieľ stanovený v NSRR, ďalej je dôležité správne priradenie k programovej štruktúre (operačný program, prioritná os, opatrenie, podopatrenie), v projekte musia byť stanovené merateľné ukazovatele, podľa ktorých sa bude posudzovať úspešnosť projektu. Pri tvorbe europrojektov je dôležité dodržať zásady, ktorými sa europrojekty riadia.

4.7 ZÁSADY EUROPROJEKTOV

Transparentnosť – projekt musí byť vypracovaný tak, aby bolo jasné, na čo žiadateľ peniaze žiada, na čo budú peniaze použité, uvedené musia všetky údaje spojené s projektom,

Úprimnosť – údaje a ciele uvedené v projekte musia byť vždy pravdivé ,

Odôvodnenosť - problém, ktorý chce žiadateľ prostredníctvom NFP riešiť, musí byť skutočný, nie vymyslený,

Realistickosť – v projektovej dokumentácii musia byť uvedené zdroje odkiaľ boli čerpané informácie, zdroje musia byť dôveryhodné, nikdy nie noviny alebo časopisy,

Zacielenosť - správny výber obsahu projektu a cieľovej skupiny; prepojenosť regionálnej a celospoločenskej potreby,

Načasovanie – aktivity plánovať vzhľadom k podmienkam v dostatočnej časovej rezerve - aby sa aktivity realizovali a financie sa vyčerpali. Časový harmonogram je vyjadrením časovej postupnosti jednotlivých aktivít projektu a ich logickej väzby na projekt. Konkrétne určenie dátumu začiatku a ukončenia aktivít má význam vzhľadom na definované oprávnenosti výdavkov projektu, keďže oprávnené sú iba tie výdavky, ktoré vznikli počas realizácie projektu,

Komunikácia – v metodologickej časti uvedieme, akou formou budeme komunikovať s partnermi, ktorých sa projekt dotýka,

Viaczdrojovosť - každý projekt je financovaný z viacerých zdrojov, žiadateľ sa musí podieľať na spolufinancovaní projektu. U OP ŽP sa žiadateľ zúčastňuje na spolufinancovaní vo výške 5% celkových oprávnených výdavkov na projekt. Na projekty sú vyčlenené okrem peňazí z fondov EÚ aj peniaze zo štátneho rozpočtu. Rozpočet projektu sa musí odvíjať od plánovaných aktivít a cieľov projektu. Je záväzný, pri posudzovaní každej položky je rozhodujúca oprávnenosť, účelnosť, efektívnosť, jednoznačnosť,

Trvácnosť – trvalá udržateľnosť projektu – aby projekt fungoval aj po jeho ukončení bude kontrolovaný zo strany EÚ, kontrola z EÚ sa realizuje na dodržiavanie dopadov projektu. Dopady je nutné sledovať aj po skončení projektu a všetky dokumenty archivovať,

Za projekt je zodpovedný vždy žiadateľ.

4.8 NÁVRHY A ODPORÚČANIA

Vybudovanie kanalizačnej siete ako aj ČOV stojí nemalé peniaze. V súčasnosti existuje možnosť financovať tieto stavby z prostriedkov Európskej únie. Tieto prostriedky sú prostredníctvom operačných programov dostupné pre takmer všetky obce. V spojitosti s europrojektami je na Slovensku príliš komplikovaný úradnícky systém, preto sa obce, ale nie len obce, ale aj iný potenciálni žiadatelia z ostatných oblastí a sektorov, často radšej vôbec nepúšťajú do mnohých projektov, aby nemuseli podstúpiť tortúru zo strany slovenských úradov a vzdávajú sa takmer istých peňazí. Preto navrhujeme, aby bola zjednodušená forma žiadania peňazí z eurofondov po vzore napr. Talianska, kde celá projektová dokumentácia je v rozsahu 20-30 strán, na rozdiel od Slovenska, kde projektová dokumentácia neraz presahuje aj 100 strán. Ďalej navrhujeme, aby menšie obce, ktoré nemajú kapacity na to, aby vypracovali projekty samé, boli zapájané do vzdelávacích seminárov organizovaných zo strany samosprávnych krajov (VUC), pretože majú viac prostriedkov aj kapacít ako malé obce a rovnako je v záujme VUC, aby obce boli odkanalizované, aby VUC spĺňali záväzky voči EÚ a rovnako napĺňali Plán rozvoja VK, kde im budú na to kompetentní ľudia, vysvetľovať krok za krokom jednotlivé časti projektovej dokumentácie, pretože firmy, ktoré sa zaoberajú europrojektami na Slovensku berú značné čiastky, ktoré si malé obce, ktoré majú ledva dostatok finančných prostriedkov na chod vlastnej obce, nemôžu dovoliť. A samozrejme, nie je 100%ne isté, že aj obce, ktoré zaplatia za takýto projekt z vlastných zdrojov, peniaze z eurofondov dostanú.

ZÁVER

V diplomovej práci „VÚC a ochrana životného prostredia“ sme sa snažili, čo najprehľadnejšie rozpracovať problematiku verejných kanalizácií v Nitrianskom kraji. Cieľom práce bolo poukázať na stav odvádzania odpadových vôd v nitrianskom regióne ako aj rozvoj kanalizačnej siete a s tým spojených ČOV, ale aj rozbor súčasnej platnej legislatívy a záväzkov ku ktorým sa SR zaviazala vstupom do EÚ.

Právna úprava v oblasti verejných kanalizácií a odvádzania odpadových vôd nie je kodifikovaná oblasť slovenského práva. Legislatíva VK vychádza z viacerých právnych noriem rôznej sily, vstupom do EÚ Slovenská republika musela do svojej legislatívy transponovať smernicu 91/271/EHS do v zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách, ktorou je upravené nakladanie s komunálnymi odpadovými vodami, ochrana vodných ekosystémov v európskom spoločenstve pred škodlivým účinkom vypúšťania nečistených alebo nedostatočne čistených komunálnych odpadových vôd podľa ktorého bol vypracovaný *Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií SR* a následne na to v nadväznosti *Plán rozvoja verejných kanalizácií a verejných vodovodov Nitrianskeho kraja*, z ktorého sme vychádzali pri vypracovaní DP.

Budovanie VK a ČOV je finančne náročný proces, no aj napriek tomu sa Nitrianskemu kraju darí naplňovať záväzky a ciele, ktoré si stanovila Plánom rozvoja VK na roky 2006-2010. Podľa nastúpeného trendu, Nitriansky kraj do konca roka 2010 splní všetky záväzky, ku ktoré je potrebné splniť z dôvodu vstupu do EÚ. Pre naplnenie cieľov do roku 2015 je však potrebné zaobstarať značnú čiastku peňazí. Ako jedným z možných zdrojov vidíme štrukturálne fondy, z ktorých sa čerpajú prostriedky na infraštruktúru životného prostredia a ochranu životného prostredia. Jedným z nedostatkov však je slabá úroveň čerpania prostriedkov z fondov z dôvodu obrovskej zaťažnosti projektov byrokratickými úkonmi ale aj slabej vzdelanostnej úrovne v oblasti eurofondov a europrojektov na najnižšej úrovni samosprávy, keďže projekty na NFP si obce ako žiadatelia vypracovávajú samy.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. ADAMIŠIN, P. – ANDREJOVSKÝ, P. 2007. *Tvorba environmentálnych projektov*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2007. ISBN 978-80-8069-975-8
2. BALCAR, B. 1994. *Tajemství života*. Praha: Advent – Orion s.r.o. 1994 ISBN 80-7172-074-7
3. ČERKALA, E. a kol. 2009. *Environmentálne právo SR*. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, 2009. ISBN 978-80-228-2010-3.
4. DEMO, M. a kol. 2007. *Udržateľný rozvoj. Život v medziach únosnej kapacity biosféry*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2007. 150, 214-215, 225 s. ISBN 978-80-8069-826-3.
5. GAŠPARÍKOVÁ, B. 2000. *Výsledky skríningu pre oblasť životného prostredia a preberanie práva životného prostredia EÚ*. Bratislava: Životné prostredie. Ročník: 2000, číslo 3. Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava.
6. GÁBRIŠ, L. Et al. 1998. *Ochrana a tvorba životného prostredia v poľnohospodárstve*. 1.vyd. Nitra: SPU, 1998. ISBN 80-7137-506-3.
7. IRA, V. 1997. *Informácie a trvalo udržateľný rozvoj*. Bratislava: Životné prostredie. Ročník 1997, číslo 4. Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava
8. KLINDA, J. a kol. 2000. *Terminologický slovník environmentalistiky*. Bratislava : MŽP SR, 2000. 766s. ISBN 80-88833-22-1.
9. KOŠIČIAROVÁ, S. a kol. 2002. *Právo životného prostredia*. Šamorín: HEURÉKA, 2002. ISBN 80-968567-5-8.
10. LADOMERSKÝ, J. 1998. *Ekológia a environmentalistika z iného pohľadu*. Bratislava: Životné prostredie. Ročník: 1998, číslo: 5. Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava
11. LOPUŠNÝ, J. 1999. *Životné prostredie*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 1999. 6-7,16, 63-64 s. ISBN 80-8055-331-9.
12. LORKO, M. 2006. *Ekológia a ochrana životného prostredia*. Košice : FTV TU, 2006. 100s. ISBN 80-8073-534-4.
13. NOSKOVIČ, J. 2003. *Ochrana a tvorba životného prostredia*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2003. ISBN 80-8069-263-7.
14. NOSKOVIČ, J. et al. 2005. *Ochrana a tvorba životného prostredia*. 2.vyd. Nitra : SPU, 2005. ISBN 80-8069-578-4.

15. O' CONNOR, M. 2000 *The VALSE Project - an Introduction. Ecological Economics*, 34, 2000
16. PADO, R. 2007. *Čistenie odpadových vôd* [online]. Dostupné na internete: <http://www.biospotrebitel.sk/clanok/1321-cistenie-odpadovych-vod.htm> [Cit. 2010-03-25].
17. PUCHEROVÁ, Z.: *Kvalita životného prostredia a environmentálny monitoring v Slovenskej republike*. Nitra : FPV UKF, 2008. 203s. ISBN 978-80-8094-193-2.
18. ROMANČÍKOVÁ, E. 1997. *Životné prostredie: Ekonomia a financie*. Bratislava : ECO INSTRUMENT, 1997. 159s. ISBN 80-967771-0-6.
19. RUSKO, M. 2000. *Medzinárodné environmentálne normy a ich implementácia v SR*. Bratislava: Životné prostredie. Ročník 2000, číslo: 3. Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava
20. RUŽIČKA, M., 1996: *Environmentálna výchova a vzdelávanie*. Bratislava: Životné prostredie. Ročník: 1996, číslo: 3. Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava
21. SÖDERBAUM, P. 2000 *Economics in Relation to Environment, Agriculture and Rural Development*. Report 31, Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Economics, Uppsala. 2000.
22. *Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky, 2004*. [online]. Dostupné na internete: http://www.enviro.gov.sk/servlets/page/868?c_id=5126&o_id=834 [Cit. 2010-03-25].
23. STREDŇANSKÝ, J.: *Hodnotenie kvality životného prostredia, druhé vydanie*. Nitra : SPU, 2002. 117 s. ISBN 80-8069-000-6.
24. SCHMIDT, A., 1996. *Environmental Education for the Future Problem Oriented Approach*. In Moncmanova, A., Strednansky, J. (ed.), 1996: *New Approach to Environmental Education*. CHTF STU Bratislava.
25. ŠTEFANOVIČ, M. – KOŠIČIAROVÁ, S. – PIRČ, J.: *Právo životného prostredia*. Bratislava: Iura edition, 2001. ISBN 80-89047-11-4.

26. ŠTEFFEK, J. a kol. 1993. *Terminologický slovník ekológie a environmentalistiky*. Banská Štiavnica: Kabinet evolučnej a aplikovanej ekológie SAV Banská Štiavnica. 1993 ISBN 80-07-00522-6
27. *Ústava Slovenskej republiky, 1992* [online]. Dostupné na internete : <http://www-8.vlada.gov.sk/index.php?ID=1013> [Cit. 2010-03-25].
28. VYBÍRALOVÁ, J. - FÜZYOVÁ, Ľ. 2001. *Tvorba a ochrana životného prostredia*. Bratislava: EKONÓM, 2001. 6 s. ISBN 80-225-1472-1.
29. *Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení zákona NR SR č. 127/1994 Z. z. , zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. , zákona č. 171/1998 Z.z. a zákona č. 211/2000 Z.z.* [online]. Dostupné na internete : <http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=11602&FileName=92-z017&Rocnik=1992> [Cit. 2010-03-25].
30. *Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 205/2004 Z. z. , zákona č. 587/2004 Z. z. a zákona č. 15/2005 Z. z.* [online]. Dostupné na internete : <http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=17530&FileName=03-z525&Rocnik=2003> [Cit. 2010-03-25].
31. *Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení zákona č. 525/2003 Z. z. , zákona č. 205/2004 Z. z. , zákona č. 364/2004 Z.z., zákona č. 587/2004 Z. z., zákona č. 15/2005 Z. z., zákona 479/2005 Z.z. a zákona č. 24/2006 Z.z.* [online]. Dostupné na internete: <http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=16747&FileName=02-z543&Rocnik=2002> [Cit. 2010-03-25].
32. ZELENÝ, J. 1999. *Environmentálna politika a manažment*. Zvolen: Technická univerzita. 1999. ISBN . Zelený, J.: ISBN 80-228-0835-0
33. *Zmluva o založení ES, 1988. Konsolidovaná verzia z 29.12. 2006.* [online]. Dostupné: <http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229sk00010331.pdf> [Cit. 2010-04-08].

PRÍLOHY

Príloha č.1 Žiadosť poskytnutie nenávratného finančného príspevku

PRÍLOHA 1:**ŽIADOSŤ O POSKYTNUTIE NENÁVRATNEHO FINANČNÉHO PRÍSPEVKU**

INFORMÁCIE O ŽIADATEĽOVI			
Právnická osoba (PO) - Obchodné meno		Obec Veľké Zálužie	
Fyzická osoba (FO)		Meno	Priezvisko
Sídlo PO/Adresa trvalého bydliska FO	PSČ	Obec (mesto)	Ulica, číslo domu
	951 35	Veľké Zálužie	Obecná 955
Právna forma		Právnická osoba	
IČO	36547581	DIČ	SK 2020149615
Platca DPH	☒ áno ☐ nie		

ŠTATUTÁRNI ZÁSTUPCOVIA PRÁVNICKEJ OSOBY			
Meno a priezvisko, titul	Meno	Priezvisko	Titul
	Jozef	Moravčík	
Adresa trvalého bydliska	PSČ	Obec (mesto)	Ulica, číslo domu
	951 35	Veľké Zálužie	Sliváše 950
Telefón (aj predvoľbu)	+421/037/659 2201	Fax	+421/037/659 2081
E-mail	ou@velkezaluzie.sk		

NÁZOV PROJEKTU
Vybudovanie kanalizačnej siete a ČOV v obci Veľké Zálužie

PRIRADENIE PROJEKTU K PROGRAMOVEJ ŠTRUKTÚRE	
názov operačného programu	OP Životné prostredie
názov prioritnej osi	Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd
názov opatrenia	Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EÚ
názov podopatrenia	

MIESTO REALIZÁCIE PROJEKTU	
Región	Západoslovenský kraj
Vyšší územný celok	Nitriansky samosprávny kraj
Obec	Veľké Zálužie

CIEĽOVÁ SKUPINA		
Cieľová skupina	Charakteristika	Početnosť
	Obyvatelia obce Veľké Zálužie	4 136

Cieľ projektu	Väzba na príslušný cieľ opatrenia
Efektívne zneškodnenie odpadových vôd bez negatívnych vplyvov na životné prostredie v obci Veľké Zálužie	Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EÚ
Špecifické ciele projektu	Väzba na príslušné aktivity opatrenia
Vybudovanie ČOV	Výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity ČOV s odstraňovaním nutričov v aglomeráciách od 2000 EO do 10 000 EO

Vybudovanie kanalizačnej siete	Výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí v aglomeráciách od 2000 EO do 10 000 EO
--------------------------------	--

Stručný popis projektu	
a) Východisková situácia (max. 900 znakov)	
<p>Obec Veľké Zálužie s počtom obyvateľov 4 136 nemá v súčasnom období vybudovanú kanalizačnú sieť ani ČOV. Do obce pribúdajú mladé rodiny a výstavba bytových jednotiek neustále rastie. Odstraňovanie odpadových vôd sa stáva čoraz väčším problémom, vypúšťanie škodlivých látok do životného prostredia ohrozuje zdravie miestneho obyvateľstva a stáva sa hrozbou pre budúce generácie obce.</p>	
b) Spôsob realizácie projektu (max. 900 znakov)	
<p>Na realizáciu projektu je potrebné vypracovať projektový zámer v spolupráci so Západoslovenskými elektrárnami, vodárnami, telekomunikáciami a plynárnami s dôvodu dodržiavania bezpečnostných noriem a zmapovania ich existujúcich sietí v obci. Ďalšou podmienkou je rešpektovanie povolenia z odboru životného prostredia. V neposlednom rade veľkú úlohu pri realizácii projektu zohrávajú miestni obyvatelia a ich aktívna spolupráca pri zavádzaní prípojok do bytových jednotiek. Dôležitým okamihom bude vlastnicke vysporiadanie pozemkov, na ktorých sa bude budovať ČOV.</p>	
c) Udržateľnosť výsledkov projektu (max. 900 znakov)	
<p>Po ukončení realizácie projektu budú v obci prebiehať kontroly v pravidelných intervaloch, ktoré budú zamerané na tlakové skúšky a monitoring kanalizačných rúr. V obci sa bude konať vizuálna kontrola prekopávaných ciest a odstránenie prepahlísk sadnutej zeminy, hlavne na podnet miestnych obyvateľov. Ďalším krokom bude sledovanie výkonnosti ČOV a oprava prípadných porúch a nedostatkov.</p>	

Hodnoty merateľných ukazovateľov						
Typ	Názov -	Merná jednotka	Východisková hodnota	Rok	Plánovaná hodnota	Rok
Výsledok	Dĺžka kanalizačných sietí (bez kanalizačných prípojok)	km	0	2010	40	2015
	Počet novovybudovaných/zrekonštruovaných ČOV	počet	0	2010	1	2015

	Počet ekvivalentných obyvateľov napojených na kanalizačnú sieť a ČOV	počet	0	2010	3308	2015
Dopad	Podiel počtu obyvateľov podporovaného územia (obce), ktorí sú napojení na novovybudovanú kanalizačnú sieť na celkovom počte obyvateľov podporovaného územia	%	0	2010	80	2015
	Podiel počtu obyvateľov podporovaného územia (obce), ktorí sú napojení na novovybudovanú ČOV na celkovom počte obyvateľov podporovaného územia	%	0	2010	80	2015

Časový rámec realizácie projektu		
Dĺžka realizácie aktivít projektu v mesiacoch	24	
Predpokladaný časový harmonogram navrhovaných aktivít v rámci projektu		
Názov aktivity	Začiatok realizácie aktivity (MM/RRRR)	Ukončenie realizácie aktivity (MM/RRRR)
Hlavné aktivity (max. 100 znakov pre každú aktivitu)		
Vytýčenie stavby ČOV	02/2010	03/2010
Stavba objektu ČOV	03/2010	07/2010
Osadenie technológie ČOV	07/2010	10/2010
Zmapovanie terénu a výškových rozdielov v obci	02/2010	03/2010
Výkopové práce	04/2010	09/2011
Osadenie kanalizačných rúr	04/2010	09/2011
Vybudovanie prípojok k bytovým jednotkám	04/2010	09/2011
Úpravy poškodených ciest, chodníkov a ostatnej zelene	06/2011	10/2011
Kontrola, tlakovanie, kamerovanie kanalizačného systému a ČOV	10/2011	01/2012
Podporné aktivity		
Riadenie projektu	01/2010	02/2010
Publicita a informovanosť	01/2010	01/2012

Prispieva projekt k naplneniu horizontálnych priorít NSRR?**Marginalizované rómske komunity**

Obyvatelia rómskej komunity budú mať možnosť zapojenia na kanalizačnú sieť a ČOV, v rámci verejnoprospešných prác v obci budú zapojení do výkopových prác a sondovania iných sietí v obci.

Trvaloudržateľný rozvoj

Vybudovanie kanalizačnej siete a ČOV v obci vedie k efektívnemu zneškodneniu odpadových vôd bez negatívneho vplyvu na životné prostredie.

Informačná spoločnosť**Rovnosť príležitostí**

Rozpočet projektu			
Názov skupiny výdavkov	Oprávnené výdavky (v EUR)	Neoprávnené výdavky (v EUR)	Celkové výdavky (v EUR)
Prípravná a projektová dokumentácia	100 000		100 000
Realizácia nových stavieb	300 000		300 000
Nákup špeciálnych strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia	200 000		200 000

Nákup pozemkov	10 000		10 000
Štúdie, expertízy, posudky	30 000		30 000
Poplatky a odvody	130 000		130 000
Osobné náklady	400 000		400 000
Všeobecný materiál	300 000		300 000
Špeciálne služby	30 000		30 000
Iné neoprávnené výdavky(autorský dozor, výdavky za právne/súdne spory)		10 000	10 000
Spolu	1 500 000	10 000	1 510 000

Zdroje financovania projektu:	
Celkové výdavky projektu (v EUR)	<i>1 510 000</i>
Celkové oprávnené výdavky (v EUR)	<i>1 500 000</i>
Celkové neoprávnené výdavky (v EUR)	<i>10 000</i>
Požadovaná výška nenávratného finančného príspevku (v EUR)	<i>1 425 000</i>
Intenzita pomoci (v %)	95
Zdroje žiadateľa celkom (v EUR)	<i>85 000</i>

ČESTNÉ PREHLÁSENIE ŽIADATEĽA

Ja, dolu podpísaný žiadateľ ...Jozef Moravčík....., narodený dňa18. 06. 1955.....

vNitre..... čestne prehlasujem, že:

- všetky informácie obsiahnuté v dokumentácii žiadosti o nenávratný finančný príspevok (t.j. žiadosť, projektový spis, prílohy) sú pravdivé,
- údaje v žiadosti sú zhodné s údajmi uvedenými v prílohe projektu,
- zabezpečím vlastné zdroje na spolufinancovanie projektu,
- projekt bude realizovaný v zmysle žiadosti a projektového spisu,
- na uvedený projekt nežiadam o inú pomoc z EÚ.

V prípade, že predkladaný projekt bude vybraný, tak:

- súhlasím s pravidelným monitorovaním projektu (skúmanie súladu realizácie projektu s predloženou žiadosťou, nariadeniami EK a legislatívou SR),
- budem archivovať všetky účtovné dokumenty súvisiace s realizáciou projektu po dobu 10 rokov od ukončenia projektu,
- dávam súhlas na výkon kontroly príslušným kontrolným orgánom SR a EK,
- budem dodržiavať ustanovenia platnej legislatívy o verejnom obstarávaní

Som si vedomý možných trestných následkov a sankcií, ktoré vyplývajú z uvedenia nepravdivých alebo neúplných údajov. Zaväzujem sa bezodkladne písomne informovať o všetkých zmenách, ktoré sa týkajú uvedených údajov a skutočností.

Meno a priezvisko, titul žiadateľa (štatutárneho zástupcu): ...Jozef Moravčík.....

Podpis žiadateľa (štatutárneho zástupcu):Moravčík.....

Miesto podpisu:Nitra.....

Dátum podpisu:07. 12. 2009.....

	Logická postupnosť krokov	Objektívne ukazovatele	Zdroje informácií	Predpoklady
Celkový cieľ	Integrovaná ochrana a racionálne využitie vôd v obci Veľké Zálužie	Spokojnosť miestneho obyvateľstva	Dotazník	
Účel projektu	Efektívne zneškodňovanie odpadových vôd bez negatívneho vplyvu na životné prostredie	% miera zníženia odpadových vôd v životnom prostredí	Správa z hydrologického ústavu	
Výsledky	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vybudovanie ČOV 2. Vybudovanie rozvodov kanalizácie 	<ul style="list-style-type: none"> - existencia ČOV - kapacita ČOV - počet pripojených bytových jednotiek - dĺžka kanalizačných rozvodov v km 	<ul style="list-style-type: none"> - samotná stavba ČOV - správa o meraní kapacity ČOV - počet prihlások na pripojky - dĺžka rozvodov podľa projektovej dokumentácie 	<p>Pozitívne výsledky v rámci skúšobného a kontrolného spustenia kanalizačného systému a ČOV</p>
Aktivity	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Vytýčenie stavby ČOV 1.2 Stavba objektu ČOV 1.3 Následné osadenie technológie ČOV 1.4 Kolaudácia a skúšobná prevádzka ČOV 	<p>Prostriedky</p> <p>KF + ŠR 95 %</p> <p>Vlastné zdroje 5%</p>	<p>Náklady</p> <p>1 500 000 EUR</p>	<p>Aktívna spolupráca na úrovni miestneho obyvateľstva pri zavádzaní prípojok do bytových jednotiek</p>

	<p>2.1 Zmapovanie terénu a výškových rozdielov v obci</p> <p>2.2 Vypracovanie projektovej dokumentácie</p> <p>2.3 Výkopové práce</p> <p>2.4 Osadenie kanalizačných rúr a jednotlivých prípojok k bytovým jednotkám</p> <p>2.5 Terénne úpravy poškodených chodníkov, trávnikov a ostatnej zelene</p> <p>2.6 Kontrola, tlakovanie, kamerovanie kanalizačného systému</p> <p>2.7 Kolaudácia kanalizačného systému</p>		
			Počiatočné podmienky

